

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU
İLKÖĞRETİM İLE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA AKRAN ZORBALIĞININ ARAŞTIRILMASI VE ALINABİLECEK
ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ ALT KOMİSYONU TUTANAKLARI

-----0-----
15 Ocak 2025 Çarşamba
-----0-----

KONU

-Alt Komisyon Başkanı Yıldız Konal Süslü'nün, katılımcılara hoş geldiniz dediğine, Komisyonun önceki toplantılarında yapılan çalışmalara ve bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

-Adalet Bakanlığı Adli Destek Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya'nın, teşkilat politika belgeleri, mağdurların adalete erişimi, akran zorbalığı ve ilişkili yasal düzenlemeler ile yargı kararları, çocuk adalet alanına ilişkin istatistikler ile yürütülen ve planlanan çalışmalar hakkında sunumu

-Şiddetle Mücadele Vakfı (HEGEM) Genel Başkanı Adem Solak'ın, Vakfın çalışmaları, "akran ara buluculuğu" kavramı, sahadaki gözlemleri, istatistiki bilgiler, "travmatize" kavramı, akran zorbalığı sorunu ve çözüm önerileri hakkında sunumu

-Şiddetle Mücadele Vakfı (HEGEM) Genel Başkan Vekili Gül Sultan Özeren'in, HEGEM Vakfının akran zorbalığıyla ilgili çalışmaları ve çözüm önerileri hakkında sunumu

-İller İdaresi Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Mustafa Çiftçiler'in, İçişleri Bakanlığının çocuğun korunmasına yönelik politikaları ve faaliyetleri hakkında sunumu

15 Ocak 2025 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.31
BAŞKAN: Yıldız KONAL SÜSLÜ (İstanbul)
----- 0 -----

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Komisyonumuzun değerli üyeleri, saygıdeğer katılımcılar, değerli basın mensupları; yeterli çoğunluğumuz vardır.

İlköğretim ile Ortaöğretim Kurumlarında Akran Zorbalığının Araştırılması ve Alınabilecek Önlemlerin Belirlenmesi Alt Komisyonunun 5'inci Toplantısını açıyor ve tüm katılımcılara hoş geldiniz diyorum, teşekkür ediyorum.

Bildiğiniz gibi, bu beşinci oturumdan önce birçok bakanlığımız, STK'miz ve akademisyenimizle çalışmalarımız oldu, çok ciddi katkılar elde ettik ve bugün artık "Bu sorun nedir, çözüm önerileri nedir ve nereye gidecek?" konuları ve koruyucu önlemler açısından da iyi bir bakış açısının oluştuğunu düşünüyorum. Bunula ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığımızı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuzu, Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumumuzu, Sosyal Gelişim ve Dayanışma Derneğimizi, Türkiye Çocuk ve Ruh Sağlığı Psikiyatri Derneğimizi ve çok ciddi akademisyenlerimizi, dijital zorbalıkla ilgilenen Vakıf Başkanımız Tuncay Bey'i, Aysun Doğan Hocamızı ve kıymetli çalışmalarını dinlemiştik. Bakanlıkların, kurumların ve derneklerin temsilcileri ile akademisyenlerimiz tarafından geline bu noktadan sonra bugün de inşallah Adalet Bakanlığımızı, İçişleri Bakanlığımızı ve HEGEM Vakfımızı dinleyerek bu konuyla ilgili olarak artık son kısımları toparlamaya çalışacağız.

Tekrar hepinize teşekkür ediyorum.

Bu çalışmalarla ilgili olarak gelen konuklarımızın kısaca kendilerini tanıtmalarını, sonra da sunumlara geçmek istiyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Hoş geldiniz.

Adalet Bakanlığı temsilcimiz, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet Bakanlığı olarak böyle bir komisyona davet edildiğimiz için öncelikle teşekkür ediyorum.

Akran zorbalığı, bildiğiniz gibi, bireyin kendi yaş grubundan diğer bireylere karşı sözlü veya fiziksel saldırıda bulunması olarak tanımlanıyor. Biz doğrudan çocuklarla ceza infaz kurumlarımızda çalışıyoruz tutuklu ve hükümlü çocuklar olarak. Ben, sunumunda genel olarak çocuk ceza adaleti anlamında biz Adalet Bakanlığı olarak neler yapıyoruz, ondan bahsedeceğim; sonrasında da cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü çocuklarla ilgili yapılan çalışmalardan bahsedeceğim izninizle.

Öncelikle, sunum planında teşkilat politika belgeleri, mağdurların adalete erişimi, akran zorbalığı ve ilişkili yasal düzenlemeler ve yargı kararları, çocuk adalet alanına ilişkin istatistikler ve yürütülen ve planlanan çalışmalardan bahsedeceğim.

Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ilk defa 2013 yılında ceza işleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kuruldu. Daha sonra 10 Haziran 2020 tarihli 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle de Bakanlık içerisinde müstakil bir birim olarak teşkilatlandırıldı. Başkanlığımızın görevleri de 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 53'üncü maddesinde düzenlendi. Bu maddede çocuklarla ilgili çalışma görevi de Başkanlığımıza verilmiş oldu. Başkanlığımız içerisinde Çocuk Hizmetleri, Kadın Hizmetleri ve Adli Destek ve Yardım Hizmetleri olmak üzere üç ayrı başkanlık daha var. Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığımız, suça sürüklenen mağdur ve tanıklara yönelik adli süreçle ilgili psikososyal destek, müdahale, bilgilendirme, yönlendirme, çocuk teslimi ve çocuk adaleti alanındaki diğer çalışmaları yürütmekte.

Sunumum uzun olduğu için hızlı hızlı geçeceğim Başkanım.

Politika belgelerinde de çocuk ceza adaletiyle ilgili birçok başlık, hedef ve faaliyete yer verdik. Son olarak, 2024-2028 yıllarını kapsayan Stratejik Planımız yayınlandı. Önümüzdeki günlerde de Yargı Reformu Stratejisi Belgesi Sayın Cumhurbaşkanımızın Başkanlığında yapılacak bir toplantıyla ilan edilecek. Stratejik Plan'da çocuk ceza adalet sistemiyle ilgili olarak çocuk soruşturma bürolarının yaygınlaştırılması, çocuk mahkemesi ve çocuk ağır ceza mahkemesinin yaygınlaştırılması, çocuk adalet merkezlerinin yaygınlaştırılması gibi görevler Başkanlığımıza ve Bakanlığımıza verildi.

Bunun dışında, 2019-2023 yılları arasında yürürlükte olan Yargı Reformu Stratejisi Belgesi'nde de birçok çocuk ceza adaletiyle ilgili verilen görevler vardı. Burada ağır suçlar hariç olmak üzere ilk defa suç işleyen 15 yaşından küçük çocuklarla ilgili soruşturma ve kovuşturmayla konu edilmeden çocuklara özgü tedbirlerin alınmasıyla ilgili bir hedef vardı. Yine, suça sürüklenen çocukların ilk derece yargılamalarıyla bu çocuklar hakkında verilen kararların kanun yolu incelemelerinin öncelikle yapılmasıyla ilgili bir hedef vardı. Bundan başka, çocuk mahkemelerinin fiziki koşullarının düzeltilmesi ve adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin yani bizim teşkilat yapılanmamızın tüm merkez ve taşra birimlerinin oluşturularak yaygınlaştırılması hedef ve faaliyetlerine yer verilmişti.

Bundan başka bir diğer politika belgemiz Adalet Bakanlığı olarak İnsan Hakları Eylem Planı. Bu da 2021 ve 2023 yılları arasında yürürlükteydi. Burada da çocukların zorbalıktan, özellikle siber zorbalık korunmasına ilişkin hedefler vardı. Burada sorumlu kurum olarak Aile Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Bilgi Teknolojileri Kurumlarına yer verilmiş.

Bundan başka, İHEP'te yine aile mahremiyeti ve çocuğun üstün yararını esas alan aile ve çocuk mahkemelerinin müstakil bir kampüs içinde yapılandırılmasıyla ilgili bir hedef vardı. Bunla ilgili yaptığımız çalışmalardan ileride bahsedeceğim.

Yine, çocuklarla ilgili, çocuk mahkemelerinde, yargılamalarda hâkim, savcılar ve avukatların cübbe giymeden duruşma yapmalarıyla ilgili bir hedef ve faaliyet vardı.

Mağdurların adalete erişimi olarak, kısaca, ben, Başkanlığımız adına neler yapıyoruz bundan bahsedeceğim. Bizim taşra teşkilatımız adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinden oluşuyor ve bu müdürlüklerde daha önce aile ve çocuk mahkemelerinde görevli olan psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacılar bu çatı altında toplandı. Artık tüm adliyede, hem

cumhuriyet başsavcılıklarına hem de diğer hukuk mahkemeleri ve ceza mahkemelerine de hizmet sunmak üzere yeniden yapılandırıldı. Müdürlük içerisinde 6 tane büromuz var. Burada bilgilendirme ve yönlendirmeden ceza mahkemelerinde çocukların ya da savcılık aşamasında ifade alma sırasında yanında bulunulması, yargılanan, suça sürüklenen çocuklarla ilgili sosyal inceleme raporu hazırlanması, yine velayete konu çocuklarla ilgili sosyal inceleme raporları hazırlanması ve görüş bildirilmesi, adli yardıma sevk etme ve bilgilendirme hizmetleri, bunun dışında çocuk teslimi işlemleri de Başkanlığımız ve müdürlüklerimiz eliyle yerine getiriliyor. Şu anda müdürlüklerimiz 81 il merkezinde 171 adliyeye ulaşmış durumda.

Bundan başka adli görüşme odalarımız var müdürlükler içerisinde. Burada da şiddet mağdurlarının ifade alınma işlemleri gerçekleştiriliyor. Özellikle faille yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen mağdurların ve çocukların - burada çocuklar da her türlü çocuk olabilir, hem suça sürüklenen çocuk olabilir hem tanık çocuk olabilir hem de mağdur çocuk olabilir- duruşma salonunda dinlenmemesi gerektiği değerlendirilen -hâkim ve savcılar tarafından karar veriliyor- çocuklar bu adli görüşme odalarında dinleniyorlar.

Adli görüşme odalarımız da 3 odadan oluşuyor; bekleme odası, görüşme odası ve gözlem odası. Görüşme odasında uzman ve mağdur ya da işte ifadesi alınan kimse tanık o dinleniyor. Gözlem odasında savcı ekibiyle birlikte avukatla vesaire ifadeyi dinliyor. Uzmanın kulağında bir kulaklık var. O kulaklık vasıtasıyla mağdura ya da çocuğa sorulması gereken soruları soruyor. Yani çocuk örselenmeden, duruşma salonuna girmeden, tekrar suçun failiyle yüz yüze gelmeden ifade işlemleri...

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Bir nokta koyarsak... Vallahi, bilgisayar olsam yetiştiremezdim. Bu kitabın hepsi mi sunum?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Evet, fazlası var burada.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Devam edelim lütfen ama yalnız şey çok güzel gördüğünüz gibi. Yani pedagojik olarak baktığımızda bekleme odası, görüşme odası, çocukların oradaki stresi, anksiyete ve kaygısını biraz rahatlatacak düzeyde. Onun getirdiği öz güvenle bence bu kadar arka arkaya işlem.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Şimdi, iki kurum daha var, onları da çok bekletmek istemiyorum. Sürem de yirmi dakika. O yüzden, hızlı anlatmaya çalışıyorum, biraz da hızlı konuşurum ben. Kusura bakmayın.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Dinliyoruz efendim.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Bekleme odasında da ifade öncesinde çocuğun hazırlanmasıyla ilgili işlemleri yapıyoruz. Uzman eşliğinde burada görüşmede neler olacağı, nasıl bir süreç yaşanacağı, nasıl sonlanacağı hakkında çocuğa bilgilendirme yapılıyor. Yine, eğer çocuğun yaşı küçükse, annesiyle vesaire, menfaat çatışması yaşamadığı yanındaki yetişkin kimse, temsilcisiyle birlikte orada bekleyebiliyor.

Adli görüşme odalarımız da hâlihazırda 165 adliyede 174'e ulaşmış durumda. 2024 yılında 28.596 görüşme gerçekleştirildi buralarda uzman eşliğinde; 2017 yılında faaliyete geçti bu odalar, 7 pilot ilde başladı; bugün itibarıyla 133.104'e ulaştı. Burada da yine görsellerimiz var.

Şimdi, akran zorbalığıyla ilgili olarak yasal olarak biz ne durumdayız -Türk Ceza Kanunu, ulusal ve uluslararası mevzuat anlamında- ondan biraz bahsetmek istiyorum. Biliyorsunuz, Anayasa'mızın 10'uncu maddesinde kanun önünde eşitlik hükmü düzenlendi. Burada da herkesin kanun önünde eşit olduğu, işte, çeşitli ayrımların yapılamayacağı burada belirtildi. Bunun dışında çocuklar için alınacak tedbirlerin de eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı şeklinde bir düzenleme yapılarak çocuklar, hatta biliyorsunuz kadınlar lehine pozitif ayrımcılık hükmü getirildi. 41'inci maddenin de öncelikle başlığında bir değişiklik yapıldı, burada da ailenin korunmasının yanı sıra çocuk hakları da sayıldı. Yine, devletin çocukların korunması için gerekli tedbirleri alıp teşkilatı kuracağı, her çocuğun korunma ve bakımdan yararlanma hakkına sahip olduğu, devletin her türlü istismar ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alması gerektiği düzenlendi. Bundan başka, bizim de taraf olduğumuz Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye göre, çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, 18 yaşına kadar her insanın çocuk olarak kabul edilmesi gerektiği belirtildi. Burada bizim Çocuk Koruma Kanunu'yla bir ayırım var. Burada reşit olmayı hariç tutuyor yani erken yaşta reşit olduğunda kapsam dışına alıyor ama biz Çocuk Koruma Kanunu'nda bunu da dâhil etmiş durumdayız. Öncelikle, burada özellikle diyor ki: "Daha erken yaşta ergin olsa bile 18 yaşını doldurmamış kişiyi ifade eder." Tabii, kanunun başka tanımları da var. "Korunmaya ihtiyacı olan çocuk" tanımı var; burada da bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru olan çocuğu ifade ettiği belirtilmiş. "Suça sürüklenen çocuk" da kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan kişiyi ifade ettiği belirtilmiş. Şimdi, burada "suça sürüklenen"den kastı şu kanun koyucunun, bu ismin konulmasındaki amaç da şu: Toplum olarak biz çocuğu koruyamadığımız için suça sürüklendiği kabul edilmiş yani burada açıkça çocuk için "şüpheli" ya da "sanık" ifadelerini kullanmıyoruz "suça sürüklenen çocuk" ifadesini kullanıyoruz. Medeni Kanun'da da erginlik maddesi madde 11'de düzenlenmiş. Burada da erginliğin 18 yaşının doldurulmasıyla başlayacağı belirtilmiş. Yine, kişiliğin başlangıcı ve sonu da doğum ve ölümle belirlenmiş; kişiliğin, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlayacağı, yine çocuğun hak ehliyetinin sağ doğmak koşuluyla ana rahmine düştüğü anda başlayacağı ifade edilmiş.

Çocuk Koruma Kanunu'nda 5 çeşit tedbir öngörülmüş; burada danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma tedbirlerine yer verilmiş. Kanunun 5'inci maddesinde, yine 45'inci maddesinde de bu tedbirlerin hangi kurumlar tarafından yerine getirileceği ifade edilmiş. Eğitim tedbiri Millî Eğitim Bakanlığı, yine meslek eğitimi anlamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı; sağlık tedbiri, Sağlık Bakanlığı; bakım tedbiri, Aile Bakanlığı; danışmanlık tedbiri, Millî Eğitim Bakanlığı, yerel yönetimler ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; barınma tedbirlerinin de yine Aile Bakanlığı tarafından yerine getirileceği kanunda açıkça düzenlenmiş.

Türk Ceza Kanunu anlamında da çocuk bizim için ne ifade ediyor, çocuklarla ilgili yargılamaları nasıl yapıyoruz, ondan da bahsetmek istiyorum; her şeyi buraya alamadık tabii ki ama yine de kısaca bahsetmek istiyorum. Yaş küçüklüğü madde 31'de düzenlenmiş, burada (1)'inci fıkrada denilmiş ki: "12 yaşından küçük çocukların ceza ehliyeti yoktur. Bu çocuklarla ilgili bir soruşturma, kovuşturma yapılamaz ve bu çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanır." Yani bir, 12 yaşında küçük bir çocuk -

ileride istatistikleri de var- bir suç işlediği zaman biz çocuklarla ilgili dava açmıyoruz, iddianame düzenlemiyoruz demek oluyor. Onlarla ilgili tedbirlerin alınması gerekiyor, onların takibi gerekiyor. Bunun dışında, kanun, tabii, yaş küçüklüğünü derecelendirmiş; bir 12 yaş öncesi var, bir 12-15 yaş var, bir de 15-18 yaş var. 12-15 yaşı da cezada azaltıcı neden gibi kabul etmiş, 15-18'i de ama indirim oranları 12-15'te daha fazla, 15-18'de biraz daha az. Bunu yaparken kanun koyucu 12-15 yaş arasındaki çocuklarla ilgili mutlaka fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneği olup olmadığıyla ilgili bir rapor alınmasını ve sosyal inceleme yapılmasını öngörmüş. Yani biz diyoruz ki 12-15 yaşındaki her çocuk işlediği suçun sonuçlarını anlayamaz. İşlediği fiil, mesela, hırsızlık yaptı, o hırsızlık fiilinin gerçekten suç olduğunu algılayabilecek fiziksel, zihinsel gelişimde mi değil mi, ona bir bakıyoruz; ondan sonra, eğer bu tespit edilirse soruşturma ve kovuşturma ya da işte infaz aşamasına ya da işte diğer tedbir aşamalarına geçiyor. Benzer şekilde, 15-18 yaş arasında da genel olarak biz kusur yeteneğinin bulunduğunu kabul ediyoruz ama bu çocuklar için de yine aynı araştırmaların yapılması gerekiyor ama mahkeme gerekli görmez ve bu çocukların yaptığı fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin geliştiğini kendisi değerlendirirse bu raporu almadan da karar verilmesi mümkün.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Şimdi, bir şey sormak istiyorum.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Tabii ki.

Buyurun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Saygıdeğer vekillerimin de bu konuda mutlaka soruları olacaktır. Şimdi, Akran Zorbalığı Komisyonu olarak bize gelen başvurularda ya da biz bu çalışmaları hazırlarken şöyle aklımıza gelen ilk soruyu sormak istiyorum: Örneğin "0-12 yaş" dedik. İki tane örnek vererek Adalet Bakanlığımızın bu konudaki çalışmalarını aslında dinlemek istiyoruz. Şunu merak ediyoruz: 10-11 yaşında bir öğrencimiz başka bir arkadaşımıza merdivende giderken çelme taktı ve çocuğun işte ayağı kırıldı veya işte oyun oynarken ona bir şey fırlattı, gözü kör oldu. Bu, aslında kazayla beraber desek de bir akran zorbalığının sürecidir. Aile bu konuda, çocuğunun yaşamış olduğu sıkıntıda -burada çok güzel bir başlık kullanmıştınız, koruyucu ve destekleyici tedbirler- hani bu anlamda bir aile böyle bir sorun yaşadığında -bunu İçişleri Bakanlığımıza da soracağız, belki öneri anlamında ama- bir aile Adalet Bakanlığına bu konuda "Benim çocuğum böyle bir olay yaşadı ve mağdur oldu." diye bununla ilgili size başvuru yapabiliyor mu veya 12-15 yaş bandında ne yaptı; özellikle dijital zorbalıkla karşı karşıyayız, arkadaş olarak çektikleri belki özel bir fotoğrafı ya da telefonunu alıp, karıştırıp, ona ait olan mahrem bir şeyi paylaşarak ona dijital zorbalık üzerinden vereceği hasara yönelik olarak bu çocukların, ebeveynlerin Adalet Bakanlığına başvuru yapabilecekleri merkezler biraz önce saydığınız yerler mi? Böyle bir başvuru hakları ve süreçleriyle ilgili nasıl bir yol izleniyor? Bu, bizim için çok önemli. Doğru mudur Saygıdeğer Vekilim?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Aslında sunumun devamında bunların hepsi var Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Bizim için esas olan en önemli kısım bu çünkü bu işin... Yine, çok önemli bir konunun altını çizdiniz, şu ana kadar gelen işte tüm bakanlıklarımız, STK'lerimiz, akademisyenlerimiz üç taraftan bahsediyor yani bu konuda mağdur olan, mağdur eden ve buna şahitlik eden anlamında aslında üç skala var. Yani bununla ilgili olarak, işte hem bu işi, süreci, zorbalığı yapan, zorbalığa uğrayan ve şahit olan kısmında ama en önemlisi, iki kısım yani zorbalığa uğrayan ve uğratan kısmında Adalet Bakanlığımızın çalışmaları ne ve biz bu konuda ne tür faydalar elde edebiliriz veya ne eksik? "Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu çalışılmalı yani aslında böyle bir sıkıntı var ama bununla ilgili olarak bir karşılık yok, bir çalışma yapılması lazım." diyeceğiniz kısım bizim için çok hayati.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Anladım.

Şimdi, biraz önce söylediğiniz yaş, mağdurun yaşı mıydı, failin yaşı mıydı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Şimdi, örneğin, diyelim ki ikisi de yaşıtlı olsun, 10-11 yaş, fark etmez; 0-12 yaş bir, 12-15 yaş ikinci skala olarak soruyorum.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Tamam.

Şimdi, biraz önceki davranışta eğer kasten yaptıysa bu davranış, evet, kasten yaralama olur, sonuçlarına göre nitelikli hâller olabilir. Diyelim ki kemik kırıldı, gözü yaralandı, görmez oldu vesaire dediniz ya, o nitelikli hâlleridir ama diyelim ki taksirle çarptı, düşürdü, çocuğun yaralanmasına sebep oldu, o da taksirle yaralamaya girer. Ama burada şimdi şöyle bir ayırım var: Biz mağdurun yaşına göre değil de failin yaşına göre bir ayırım yapıyoruz. Eğer fail 12 yaşını doldurmamışsa ceza ehliyeti yok. Biz bu çocuklarla ilgili olarak, Çocuk Koruma Kanunu'ndaki biraz önce bahsettiğim tedbirleri çocuklara özgü güvenlik tedbirleri olarak mahkemeden talep ediyoruz. Bu tedbirlere karar veriliyor; o çocuklar danışmanlık tedbiri, eğitim tedbiri vesaire gibi tedbirlerle takip ediliyor. Cezai yönü bu. Bunun bir de tabii hukuki yönü var. Şimdi, hukuki yönüne baktığımız zaman, maddi ve manevi tazminat talep etme hakkı tabii ki var o çocuğun ailesinin. Çocuğun kendini temsil etme bizzat hakkı olmadığı için kanuni temsilcisi kimse - velayet, vesayet altındaki kimse- o hukuk davası açıp tazminat talep edebilir diğer çocuğun ailesinden; bu ayrı bir yol. Şimdi, ceza ehliyeti 12-15 olsaydı eğer, biz direkt soruşturma açacaktık ama çocukla ilgili rapor alacaktık bu davranışın sonuçlarını öngörebilecek durumda mı değil mi diye, önce ona bakacaktık; eğer öngörebilecek durumdaysa iddianame düzenlenip, dava açılıp azaltılmış cezalar çocuk hakkında verilecekti, belki de çocuklara özgü güvenlik tedbirleri verilecekti; o da çocuğun aslında bir daha suç işlemesinden korunmasına yönelik bir sonuca gidecekti.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Az önce yayınladığınız 5 madde; eğitim, sağlık vesaire gibi konular, değil mi?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Evet, onlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Yani reşit, mümeyyiz değil ama ruhsal olarak, duygusal olarak yaptığı şeyin farkında; bu ehliyeti varsa bunlarla ilgili olarak bu kapsama alınıyor.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Sonuçlarına katlanıyor, evet.

12-15 yaş aralığında olup da yaptığı eylemin sonuçlarını algılayamayacak durumdaysa da yine 12 yaş öncesi çocuk gibi bir işlem görüyor.

Şimdi, burada önemli olan şu: Bir de burada tabii okulun sorumluluğuyla ilgili kısım var. Biz, orayı da biraz araştırdık. Şimdi, TİHEK'e çocuklar adına başvuru yapılma hakkı var. Çocuklar başvurduğu zaman yasal temsilcisi tarafından kimlik bilgilerini gizliyorlar ama özel öğretim kurumu da olsa, kamu kurumu da olsa o eğitim kurumu -ileride Yargıtay kararları var, onlardan da bahsedeceğim- akran zorbalığını önleyememekten, o çocuğu koruyamamaktan sorumlu oluyor. Yani burada...

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Okul sorumlu oluyor, değil mi?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Okul sorumlu oluyor.

Şimdi, tabii, bir şeye akran zorbalığı demek için -daha önceki sunumlarda da var, onlara da baktım- onun sürekliliği... Çünkü doğrudan bizim şey alanımız değil bu, biz fülle ve sonuçlarıyla ilgilendiğimiz için biraz yargılama tarafında, soruşturma, kovuşturma tarafında kalıyoruz. Akran zorbalığının süreklilik arz etmesi, belli bir kastı içermesi gerekiyor. Şimdi, o, bir kere vurmuş, düşmüş; biraz daha farklı gibi görünüyor bana ama hani sürekli bir taciz var, işte, lakap takma var, kötü davranma var, diyelim ki işte vurma var, el şakası var, neyse; yaptığı davranışın boyutuna göre okul bunu biliyorsa buna ilişkin önlem alması gerekiyor. Veliyle mi görüşecek, işte çocuklarla ilgili bir önlem mi alacak... Mesela, ortaöğretim kurumlarıyla ilgili bir yönetmelik çıkarmışlar, onu da tespit ettik; disiplin cezası verme yükümlülüğü de var okulun yani okulun da aslında idari süreçleri işletmesi gerekiyor. Diğer aile nazarında da aslında tazminat yükümlülüğüyle karşı karşıya kalma, daha doğrusu idari para cezasıyla, TİHEK'le karşı karşıya kalma durumu da var. Yani burada hem cezai hem hukuki hem idari bir sorumluluktan bahsediyoruz biraz önce bahsettiğiniz vaka için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - İşte, bunun için teşekkür ederim. Şu çok önemliydi: Çünkü biz bu Komisyonu kurduğumuzdan beri ben o yaş çocuklarıyla buluşuyorum, ziyarete gidiyorum, okullarda bazen onlarla görüşüyorum. Onlara soruyorum, o kadar net biliyorlar ki akran zorbalığını; çok teknik bir şekilde takır takır takır anlatıyorlar. Çok ilginç bir şey, bu toplantıda ilk kez söylüyorum, saygıdeğer vekillerim de şimdi ilk kez duyacaklar benden. Çocuklardan biri bana şunu söyledi, dedi ki: "Zaten zorbalık yapınca, arkadaşlardan bazıları işin yolunu bulmuş." Nasıl yani dedim. "Bunlar zaten ceza almıyorlar ya, bir de sürekliliğinin olmaması gerekiyormuş; onun için, bir çete kuruyorlar, birini Ahmet yapıyor, birini Mehmet yapıyor; o zaman sürekliliğe de girmiyor." diyor. Ben gerçekten hayretler içinde dinledim yani bu konuda bu çocuklar bunu nasıl kurgulayabiliyorlar? O yüzden de bunun için sordum yani hukuki vesaire, işte, anlattığınız karşılıkları varsa belki çocuklara, işte, örneğin diyelim Millî Eğitim Bakanlığımızın akran zorbalığına yönelik olarak üç boyutlu seminerleri, eğitimleri var yani veli ayağı, öğretmen ayağı, çocuk ayağı; belki Adalet Bakanlığımız, Millî Eğitim Bakanlığımız bununla ilgili belki bir pasaj açarak çocuklar bu konuda bilgilendirilmeli. Beni hayretler içinde bıraktılar. O yüzden özellikle bu konunun altını çizip nedir... Ben de şaşırdım, döndüm, dedim ki evet, gerçekten burada başka bir hikâye var, çocuklar organize.

Efendim, sizin alanınıza giren işler yapıyorlar, biraz sonra konuşacağız. Bu yüzden çok kıymetliydi söyledikleriniz. Belki bunu da konuşmamız lazım. Millî Eğitim Bakanlığımızın bu çalışmalarının, Adalet Bakanlığımızın da bu çalışmalarının desteği verilerek bu boyutu da çocuklara anlatılabilir mi diye bunu sormak istedim.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Evet, şimdi, şunu, hani bir daha söylemek lazım: Biraz önce söylediğiniz şeylerden biri yarım kaldı, sonradan aklıma geldi. 5651 sayılı bir Kanunumuz var, biliyorsunuz, bahsedecekler burada; internete erişimin engellenmesine de karar verilebiliyor. Diyelim ki bir çocuğu akran zorbalığı uygulandı ki televizyonlarda zaman zaman hepimiz görüyoruz, işte, biri şiddet uyguluyor, öbürü telefona çekiyor, onu sonra sosyal medyaya ya da belli kanallara yüklüyor, orada insanlar bunu izliyorlar. Bunların da erişiminin engellenmesini savcılık kanalıyla ilgili sulh ceza hâkimliğinden talep etmemiz mümkün yani diğer tarafını da böyle tamamlamış olayım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Tamam.

Teşekkür ederiz.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Şimdi, 12-15 ve 15-18'i de bu şekilde açıkladıktan sonra... İşte "Bir savcı ne yapıyor?" Biraz önce sorduğunuz soru. Bir kere, biz bir suç ihbarıyla başlıyoruz ve resen harekete geçiyoruz. Zaten mağdur çocuk olduğu zaman doğrudan harekete geçiyoruz, birçok suç için bu böyle ve delilleri toplamaya başlıyoruz; orada kamera kaydı mı var, tanık mı var, başka bir delil mi var, rapor mu alınması gerekiyor; emrindeki kolluk görevlileri eliyle savcı soruşturmaya başlıyor. Yeterli şüpheyi elde ederse kamu davası açıyor, elde edemezse kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar veriyor. Hatta sadece soyut bir iddiadan ibaretse soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair de karar verebiliyor. Bu kararlar itiraza tabi elbette ama kesinleştikten sonra yeni bir delil elde edilmediği sürece yeniden bir dava konusu da bu eylemler oluyor.

Şimdi, tutuklama nedeni var, sayılan bazı suçlar var, katalog suçlar sayılıyor. Burada arkadaşlar çocukların cinsel istismarını öne çıkarmışlar ama burada önemli suçlar var. Bu önemli suçlar varsa ve yeterli şüphe oluştursa bunlar tutuklama sebebi olabiliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Onlar hakkında bilgi verecek misiniz, onlar ne? Örneğin, haraç mı? "Cinsel istismar" dediniz yani ne?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Kasten öldürme, yağma, terör, uyuşturucu ticareti gibi ağır suçlar, 100'üncü maddede sayılan suçlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Tamam.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Yine, bir tarafı çocuk olduğu zaman, hem mağdur hem de suça sürüklenen çocuk olarak avukatla temsil edilmesi gerekiyor çocukların. Bu eğer suça sürüklenen çocuksa yani yargılanan kişi tarafındaysa buna biz müdafî diyoruz ve barodan otomatik ücretsiz bir müdafî

tain edilmesini sağlıyoruz. Aynı şey mağdurlar için de geçerli. Çocuk mağdursa ya da katılansa sonraki aşamada, davada şikâyetini devam ettirip "Yargılanmasını istiyorum, ceza almasını istiyorum." gibi bir beyanı varsa, katılma sıfatı aldıysa burada da yine aynı haktan yararlanabiliyor. Burada, tabii, başka birçok hakları var her iki tarafın da. Dosyadan delil alma, inceleme yetkisi; kendi delillerini sunma, onların incelenmesi, tanıkların dinlenmesi gibi birçok hakları var. 18 yaşını doldurmamış yine sağır ve dilsizler için de aynı şey geçerli. Onların hem çocuk hem sağır, dilsiz olanları da var. Her birinin avukat yardımından ücretsiz olarak yararlanma hakları var. Yine mağdurların, şurada atladım... Belli suçlar var, cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, ısrarlı takip, kadına karşı şiddet, kasten yaralama, işkence, eziyet suçlarında ve alt sınırı, hangi suç olduğuna bakılmaksızın beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren tüm suçlarda mağdurların avukat yardımından yararlanma hakları var.

Mağdur ve şikâyetçinin dinlenmesiyle ilgili olarak biraz önce bahsettiğim adli görüşme odaları vardı ya, biz burada çocuklarımızı, mağdur çocukları, tanık çocukları, hatta bazen suça sürüklenen çocukları adli görüşme odalarında, cinsel istismar mağdurlarını da çocuk izlem merkezlerinde -Sağlık Bakanlığının merkezleri, genelde hastanelerin içinde konumlandırıyorduk- uzman vasıtasıyla dinliyoruz biraz önceki gibi. Yine, bu çocukların ifadeleri kayda alınıyor ve tekrar tekrar dinlenmemesi asıl amaç, kanunda da bu şekilde düzenlenmiş. Kovuşturma aşamasında da bu kaydın izlenmesi suretiyle yetinilmesi gerekiyor eğer mutlaka zorunluluk yoksa dinlenmesinde.

Bundan başka hangi suçlar akran zorbalığına girebilir? Biraz önce sorduğunuz şey vardı ya, eğer bu böyleyse suç ihtimallerini söylerken... Şimdi, bizde "akran zorbalığı" diye başlı başına bir suç yok. Genel suç ve ceza teorisine göre kasten yaralama, cinsel istismar, hırsızlık, yağma gibi birçok suç kategorisi var. Tabii, bu suçların çocuklara karşı işlenmesi bazı maddelerde artırıcı sebep ya da kendini savunamayacak durumda olan kişiye, gebe kadına, kadına karşı işlenmesi artırıcı suç ama çocuğa özgü bir suç değil yani bunları tek bir potada akran zorbalığı gibi toparlamamız mümkün değil. Ben örnek vermek istiyorum akran zorbalığına hangileri girebilir diye. Mesela, TCK 86 ve 87'de düzenlenen kasten yaralamanın basit ve nitelikli hâlleri, yine 103'üncü maddedeki çocukların cinsel istismarı, 104'te reşit olmayanla cinsel ilişki -ama yaşları yine yakınsa- 105'inci maddesinde cinsel taciz, tehdit olabilir, şantaj olabilir, cebir olabilir, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma olabilir -biraz sonra örneklerinden bahsedeceğim- şantaj olabilir; bundan başka, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma olabilir, ısrarlı takip olabilir, hakaret olabilir, özel hayatın gizliliğini ihlal olabilir, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi olabilir, yine ele geçirilmesi olabilir, hırsızlık olabilir, yağma olabilir yani bunun gibi birçok suç akran zorbalığı içerisinde değerlendirilebilir. Tekrar tekrar, işte, bir gün saçını çeker, öbür gün vurur, öbür gün lakap takar yani bu süregelir; bunların her biri de yapılan davranışın türüne göre suç kategorisine girer yani bizim için hani bu 3 kere vurmuş mu, 1 kere vurmuş mu, onun bizim için bir önemi yok; yaptığı eylem suç mu, değil mi, biz sadece orasına bakıyoruz, orada da kasıt var mı, yok mu vesaire, biraz önce bahsettiğim.

Şimdi, cinsel tacize bir örnek olarak biz buraya koyduk. Yargıtay kararından da şöyle bahsetmek istiyorum: Şimdi, 13 yaşındaki katılanın mağdura yönelik internet üzerinden cinsel içerikli yazışmalar yapması ve MSN üzerinden gerçekleştirilen görüntülü görüşme sırasında cinsel organını göstermesi şeklindeki eylemin cinsel taciz suçu olduğunu kabul etmiş. Yani, internet üzerinden de cinsel taciz suçu oluşabilir diyor. Bu, akranlar arasında olduğunda da böyle, yetişkin ile çocuk arasında olduğunda da böyle; bu bir şeyi değiştirmiyor, verilecek cezanın belki niteliğini artıracak bir şey.

Yine, tehditle ilgili olarak da şöyle bir karar var: Mağdur çocuk ile SSÇ'nin farklı okullarda 8'inci sınıf öğrencisi oldukları -bunlar yaşıtlar- her iki okul öğrencileri arasında kız meselesi yüzünden tartışma olduğu ve SSÇ'nin yanındaki başka bir çocukla, arkadaşlarıyla birlikte "Seni döverim." vesaire gibi tehditlerde bulunduğu; bunun da yine cep telefonunu, cüzdanını istediği, SSÇ'nin eylemlerinin tehdit eylemi oluşturduğuna ilişkin bir Yargıtay kararı verilmiş. Şantajla ilgili olarak da yine tehditle mağdurenin soyunmasını, cinsel içerikli yazışma suretiyle çıplak görüntülerin elde edilmesi eyleminin de yine TCK'deki şantaj suçunu oluşturduğu kabul edilmiş; yine, cinsel taciz suçunu oluşturduğu kabul edilmiş. Eylemler herhâlde süregelmiş, cinsel içerikliymiş.

Yine, kişiyi hürriyetinden yoksun kılmada da burada SSÇ mağduru zorla dolmuşa bindirmiş, kız arkadaşının evine götürmek istemiş, evini göstermesini istemiş, sonrasında kız arkadaşıyla telefonla görüşüp vazgeçince kız geri bırakmış ama yaptığı eylem kişiyi hürriyetinden, hatta çocuğu hürriyetinden yoksun kılma olarak Yargıtay tarafından kabul edilmiş.

Özel hayatın gizliliğini ihlalle ilgili olarak da mağdur çocuk ile suça sürüklenen çocuğun -burada doğrudan akran zorbalığı aslında- aynı okulda öğrenci olduğu, başka bir suça sürüklenen çocuğun mağdur çocuğu dövdüğü, bu sırada da suça sürüklenen çocuklardan birisinin dayak anını cep telefonu kamerasıyla kayda aldığı -az önce sorduğunuz soru- başka bir suça sürüklenen çocuğun kayda alınan bu görüntüleri YouTube video paylaşım sitesinde yayınladığı ve bu eylemler sonucunda suça sürüklenen çocuğun mağdurun kavga anında telefonu kaydetme işleminin yine 134'üncü maddedeki eyleme yani özel hayatın gizliliğini ihlal, diğerine de paylaşmaya girdiği kabul edilmiş Yargıtay tarafından. İşte "Çocuktur, yapar." vesaire değil yani bu, kanundaki suç tanımına uyuyorsa ve kasıtlıysa, ceza ehliyetleri de tamsa yargılamaları yapıyor, indirilmiş şekilde cezaları ya da tedbirler, her neyse uygulanıyor.

Bundan başka, biraz önce maddi manevi tazminat boyutuna değinmiştik. Burada Medeni Kanun'un 25'inci maddesine göre haksız bir fiile uğrayan kişi istemde bulunabilir, maddi manevi tazminat talep edebilir. Burada tabii çocukların yasal temsilcileri devreye girecek, hem davacı hem davalı gibi, öyle düşünün. Bununla ilgili de Yargıtayın bir kararı var. Biraz önce bahsettiğim, işte, özel okula dava açma meselesi burada olmuş. Özel bir okulda çocuk yüzde 80 burslu okuyor ve çocukla -çok ciddi derecede üstün zekâlı bir çocuk- alay ediliyor, dışlanıyor muhtemelen burslu okuduğu için ve okul da bundan haberdar olduğu hâlde engelleyecek bir şeyde bulunmuyor. Bunun üzerine veli, o çocuğun velisi, akran zorbalığına uğrayan çocuğun velisi okula dava açıyor. Mahkeme kısmen davayı kabul ediyor, tazminat talebini. Yargıtay eksik incelemeden bozuyor. Bu aşamada davacı davasından vazgeçiyor. Büyük ihtimalle feragatle sonuçlanmış. O tazminat talebi herhâlde yerine getirildi, onun üzerine dosyadan feragat etti davacı diye düşünüyoruz ama bu, Yargıtay kararlarında dahi akran zorbalığından okul yönetiminin dahi sorumlu olduğuna ilişkin çok önemli bir karar.

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, biraz önce bahsettiğim... Eğer akran zorbalığı videolara çekildi, belli bir yerlerde paylaşıldı, sosyal medyada, belli kanallarda; bunların da erişiminin engellenmesini, içerikten çıkarılmasını istememiz her zaman mümkün.

Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nda da kişisel verilerin ne olduğu tanımlanıyor. Kişiyle ilgili kimlik bilgilerini ortaya çıkarabilecek her şey; ses, görüntü, yazı, anne ismi, baba ismi, oturduğu yer, bağlantı kurmasını sağlayacak her şey kişisel veri olarak kabul edilebilir. Bu verilerin de paylaşılması zaten hukuka aykırı; eğer verildiye, paylaşıldıysa yine suç oluşturmaktadır.

Yine, Kişisel Verileri Koruma Kanunu idari bir kısım yaptırımlar da düzenlemiş, kabahat olarak düzenlemiş. Bunları da o veri sağlayıcı, hizmet sağlayıcı, şimdi tabirleri de şey yapmak istemiyorum... İnternet yoluyla eğer bu hizmeti sağlayan kurumların da sorumluluğu varsa onlarla ilgili de işlemler yapılıyor idari olarak.

Bundan başka, TİHEK'e başvuru hakkından biraz önce bahsetmiştim sorduğunuz vaka üzerine. Bu eylemlerin de orada, TİHEK Kanunu'nda "taciz" tabiri var, orada da fiziksel ve sözlü saldırıların "taciz" kavramı içerisinde değerlendirileceği belirtilmiş. Yine aynı kanuna göre de idari yaptırım kararı verilmesi mümkün. Biraz önce bahsettiğim vakada da TİHEK yine akran zorbalığından kamu kurumu ya da özel hukuk tüzel kişisine yine idari para cezası uygulayabilir kanunundaki yetkisini kullanarak.

Millî Eğitim Bakanlığının Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde akran zorbalığıyla ilgili işlemler disiplin cezası olarak düzenlenmiş. Burada hem normal yüz yüze hem de bilişim araçları, sosyal medya uygulamaları şeklinde de akran zorbalığının gerçekleştirilmesi disiplin cezası altında kabul edilmiş.

Bir kısım istatistiklere de yer vermek istiyorum hızlıca. Orada Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğümüzden bazı veriler talep edilmiş ama akran zorbalığına has veri tutulmadığı için biz bunu yaş gruplarına göre suçları ve soruşturma, kovuşturma bilgileri şeklinde çektik. 0-11 yaş, bu ceza sorumluluğu olmayan çocuklar ama sisteme girmişler bu çocuklar ama bunlar hakkında dava açılmıyor, soruşturma yapılmıyor. Bu çocuklardan mesela kasten yaralama suçu işleyen 4.515 çocuk olmuş, 3.462 çocuğa karşı; cinsel istismar 1.591 çocuk olmuş, 1.350 çocuğa karşı; hakaret suçundan 799 SSÇ, mağdur sayısı da 687 görünüyor. Yine, tehditten -bunlar 2024 verisi- SSÇ sayımız 501, mağdur sayımız da 492.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Yani anlamlı bir düşüş var, iyileşme var, öyle mi diyeceğiz?

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Yok, diyemeyiz. Burada rakamlar şöyle: Bir, suç işleyen tarafın bu rakamların ilkleri; ikinciler de suç işleyen mağdurlar; bunlar da çocuk. Her iki tarafı da çocuk olanları çektik, bu Komisyon için özel çalışma yaptı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğümüz.

Bundan başka, yine cinsel taciz suçunda 11 yaşından küçük olduğu hâlde 168 çocuk fail, 165 de mağdur çocuğumuz var. Yine, kişiyi hürriyetinden yoksun kılmada 78 fail çocuğumuz, 63 mağdur çocuğumuz var. Özel hayatın gizliliğini ihlalde de yine suça sürüklenen çocuk sayımız 69, mağdur sayımız da 51 olarak görünüyor bu sene. Bunlar da 12-14 yani 12-15, 15'inden gün almamış çocuk sayıları. Ama bunların her biri okulda mı gerçekleştirildi, sokakta mı gerçekleştirildi yoksa hani 2 kuzen mi birbirini dövdü, bunları bilmiyoruz. Biz burada şöyle bir veri tutmuyoruz Millî Eğitim gibi, okulda gerçekleşen şöyle bir olay var, biz bununla ilgili şöyle bir disiplin sürecini işlettik veyahut da savcılığa suç duyurusunda bulunuldu, adli soruşturma da oradan yürüdü gibi bir verimiz yok. Biz sadece tarafların çocuk olma durumuna göre bu verileri çektik. Yine, faili 12-14 olup bunun 0-11'e işleneni, 12-14'e işleneni ve 15-18'e işleneni de tek tek çektik ama bugün öğlen gibi geldiği için hepsini buraya işleyemedik, bir de sunum çok uzundu. İsterseniz onları yazılı olarak size süzüp, tekrar iletebiliriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Seviniriz.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Mesela, 16 bin çocuk işlemiş de o 13 binin kaç 0-11, kaç 12-14, kaç 15-18, onlar belli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Bizim için o aralık önemli.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - "Akran" dediğiniz şey aslında o. Mesela, 12-14, 12-14'e işlediye onu size ayrıca verebiliriz yani onda hiçbir sıkıntı yok. Ama biz bunun okulda olup olmadığını bilmiyoruz; sokakta, yolda, her yerde olma ihtimali var. O nedenle "Bunların her biri akran zorbalığıdır." diyecek durumda değiliz.

Yine, burada da biraz önce saydığımız, örnek olarak aldığımız suçlar var. Aynı şeyi biz 15-18 yaş grubu için de yaptık. Bunları sonradan eklediğimiz için o sunumlarda yok ama dijital olarak sunumu ben burada bırakacağım. Burada da yine yaş büyüdükçe, ona dikkatinizi çekmek istiyorum, suç sayısı büyüyor. Biraz sonra göstereceğim, erkek sayısı daha fazla kız çocuklara göre suç işleyen anlamında. Kasten yaralamada 32 binlere vardığını görüyoruz bu sene 23 bin mağdura karşı. Cinsel istismarda da yine 598 SSÇ'miz var 15-18'de, 557 de mağdurumuz var. Bunun gibi istatistiklerimiz devam ediyor.

Yine, TÜİK verilerine de baktık ne durumdayız diye. 2023 yılında 2022 yılına göre yüzde 10,7 oranında azalmış kolluğa getirilen çocuk sayısı, güvenlik birimlerine getirilen çocuk sayısı. Muhtemelen güvenlik birimlerimiz onunla ilgili daha sağlıklı veriyi - belki onlar paylaşmışlardır- verecektir. Bu sene 537.583 olarak gerçekleşmiş. Bunların içinde mağdur çocuk da var, suça sürüklenen çocuk da var, tanık çocuk da var yani zorla getirme kararı verilen de var, aklınıza gelecek her türlü çocuk var yani burada.

Bundan başka, 2023 yılı verilerini daha önce çektiğimiz için bunları buraya dercettik. Suç sayımız 628 bin görünüyor. Suça sürüklenen çocuk sayımız 304 bin, dosya sayısı da 299 bin yani 2023 yılında hakkında cumhuriyet başsavcılıkları tarafından soruşturma işlemi başlatılan çocuk sayımız 304 bin olarak gerçekleşmiş.

Bundan başka da hangi suçları en çok işlemiş çocuklar? Burada çocuğun çocuğa değil ama çocukların herkese karşı işledikleri suçlar var, burada az önceki gibi bir ayrımı yok. Mal varlığına karşı suçları en çok işlemişler. Toplam dosya sayısı 397 bin olmak üzere burada 102 bini mal varlığı yani hırsızlık, yağma gibi suçlardan oluşuyor; vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar, biraz önce de gördüğünüz gibi, kasten yaralama gibi suçlar. Yine, hürriyete karşı suçlarda kişilerin hürriyetinden yoksun kılınması gibi, şerefe karşı suçları tehdit gibi düşünebilirsiniz, kamunun sağlığına karşı suçlar, bunlar uyuşturucu -öyle düşünmek lazım- yine cinsel dokunulmazlığına karşı suçlarda cinsel taciz, cinsel istismar gibi suçlar var.

Burada da çocuk ağır ceza mahkemesi ve çocuk mahkemelerindeki dosya sayılarını görüyorsunuz. Çocuk ceza mahkemelerinde 47 bin, çocuk ağır cezalarda da 2023 yılı itibarıyla 5.286 dosya varmış. Burada da tüm suçların içerisindeki ceza mahkemelerindeki çocuk dosya sayımız var. Suç sayımız 164 bin, suça sürüklenen çocuk sayımız 72 bin, dosya sayımız da 78 bin görünüyor.

Yine, çocuk ağır cezadaki kız çocuk ve erkek çocuk ayrımını da burada görebiliyorsunuz. 5.412'si erkek, 366'sı kız çocuğu gibi görünüyor dosya bazlı baktığımız zaman, çocuk bazlı baktığımızda da 5.789'a 349 gibi kız çocuklarının suç işleme oranı çok daha düşük.

Burada da çocuk mahkemeleri var. Biraz önceki çocuk ağır ceza mahkemesiydi, bu da çocuk mahkemesi. Yine, benzer şekilde, yedide 1 gibi, gördüğünüz gibi, suç sayısı olarak baktığımızda.

Burada da 2023 verilerine göre verilen karar türlerine göre rakamları dercettik. Ceza mahkemelerinde suça sürüklenen çocukların suç türlerine göre gelen dosya ve suç sayılarını da burada belirttik; bu da 2023 verileri. Burada koruyucu ve destekleyici tedbir sayılarını veriyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Tamamlayalım yavaş yavaş.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Tamam.

Burada ceza ve hukuk mahkemeleri tarafından verilen tedbir sayılarını görüyoruz. Yaklaşık 10 bin civarında çocuk hakkında tedbir kararı verilmiş gibi görünüyor.

Yürütülen çalışmalarda... Sunumunda gösterdim, biz Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğümüzle bir mağdur hakları çalışma grubu kurduk, çocuklarla ilgili birçok veriyi çekilebilir hâle getirdik. Burayı hızlıca geçiyorum, sunumda var.

Ergenlik döneminde şiddet ve akran zorbalığıyla ilgili başkanlığımız tarafından bir rapor hazırlandı 2015 yılında, şiddetin sebeplerinden sonuçlarına ve önerilere kadar; bunu da dijital olarak paylaşabiliriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Salih Vekilim, o rapor önemli bir şey değil mi?

O raporu bizimle paylaşırsanız diğer vekillerimize, Komisyon üyelerimize veririm.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Tamam.

Bundan başka, yine HSK kararıyla çocuk mahkemesi... Şu anda çocuk ağır ceza 15, çocuk mahkemesi sayımız da 86 görünüyor. HSK kararıyla 2021 yılı itibarıyla da çocuk mahkemesi olmayan yerlerde belirli ağır ceza ve asliye ceza mahkemeleri bizzat bu işlere bakmak için görevlendirildi. Yani bir yerde 20 asliye ceza varsa hepsine dağılmıyor dosyalar, belli bir mahkemede toplanıyor ki alınabilecek en iyi tedbirler alınabilsin. Yine, öncelikle inceleme gibi bir şey getirdik kanun yolu aşamasında. Bundan başka, Erzurum, Bursa ve Eskişehir'de -YRS'de bize verilen görevler kapsamında- çocuk adalet merkezleri oluşturduk. Yetişkin adliyelerinden çocukların adliyelerini ayırdık. Bunun yaygınlaştırılmasına yönelik hedefleri de uygun olarak çalışmaya devam ediyoruz. Burası Erzurum örneği, burası Bursa örneği, burası da Eskişehir örneği. Duruşma salonları, gördüğünüz gibi, normal duruşma salonu gibi değil şöyle yuvarlak masa oturma düzeni şeklinde gerçekleştirdik. Burada kurum temsilcileri de var Aile Bakanlığı gibi, çocuğun avukatı gibi; her biri çocukla ilgili en etkili tedbirleri almak için burada, dosyada bir arada temsil ediyorlar kendilerini ya da kurumlarını.

Bundan başka, çocuk görüşme merkezi oluşturduk çocuk teslimi için, 822'ye ulaştı, bunlar onların görselleri; onu da geçiyorum.

Yine, cinsel suçlarla ilgili olarak bir genelge çıkardık hangi suç soruşturmalarını nasıl yapmaları gerektiğine ilişkin; bunların da dağıtımını yaptık. Çocuklara yönelik birçok çalıştay gerçekleştirdik.

Ben ceza infaz kurumlarında ne yapıldığını da anlatıp hemen bitirmek istiyorum. Ceza infaz kurumlarında öncelikli olarak bir mevzuat aşaması, bir de uygulama aşaması var. Mevzuat aşamasında dayanaklarımız hem ulusal hem uluslararası mevzuata dayanıyor. Avrupa cezaevi kuralları var, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen tavsiye kararları. Bu kararlara göre çocukların yetişkinlerden ayrı şekilde ceza infaz kurumlarında barındırılmaları ve eğitim gibi, sosyalleşme gibi haklardan yararlandırılmaları gerekiyor. Yine, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 11'inci maddesinde de aynı şekilde çocuk tutuklu ve hükümlülerin çocuk eğitimevlerinde barındırılması gerektiği, yetişkinlerden ayrı şekilde bulundurulması gerektiği, 12-18 yaş grubu çocukların cinsiyetleri ve fiziksel gelişimlerine göre de ayrıca bölümlere ayrılması gerektiği belirtiliyor ki bunun amacı, çocukların kendi arasındaki akran zorbalığını engellemek. Burada da yine hem kız çocuklarını erkek çocuklarından ayırıyoruz hem de çocukların sürekli suç işleyen mi, fiziksel özellikleri diğerlerinden daha mı gelişmiş, itiyadi suçlu mu, daha sakın çocuklar mı, bunlarla ilgili ayrımları yapıyor, eğitimleri yapıyor; yine, hükümlülük süreleri ve işledikleri suç türlerine göre ayrılabilirler. Burada da 12-15, 15-18, 18-21 yaş gibi, genç-yetişkin gibi de bir ayrıma tabi tutuluyorlar. Bunun dışında, psikososyal destek görüyorlar, eğitim faaliyetlerine mutlaka zorunlu olarak katılıyorlar. Akvaryum sistemi var. Burada da çocuklar tek kişilik odalarda akşam kalıyor ki zorbalığa maruz kalmasin. Ortak alanlarda da yine grup liderliği gözetiminde sosyal alanlarda da faaliyetlerde bulunup sosyalleşebiliyorlar. Yine, hem ceza infaz kurumuna girişlerinde hem de sonrasında psikososyal destek hizmetlerinden yararlanıyorlar; psikolog, sosyal çalışmacı gibi uzmanların gözetiminde değerlendirilmesinde sürekli olarak gözetim altında bulunduruluyorlar. Bundan başka, tabii, çocuklara yönelik seminerler yapılıyor, üniversitelerle iş birliği var, Hacettepe Üniversitesiyle mesela yapılmış. Personel eğitimleri de yapılıyor. Çocuklara nasıl davranılması gerekiyor, çocuk suçluluğunun altyapısı, çocuk psikolojisi, yaklaşım gibi birçok konuda da eğitimler veriliyor.

Ben böylece sunumumu tamamlamış olayım Sayın Başkanım. Eğer sorularınız varsa alabilirim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Çok teşekkür ediyoruz. Sağ olun.

Sayın Vekilim, sorunuz var mı?

Buyurun lütfen.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sunumunuzdan dolayı teşekkür ediyorum. Tabii, çok güzel, gerek sunumun başındaki önleyici tedbirler gerek cezaevlerine kadarki yapılan iyileştirmeler. Fakat şöyle: Yani gerek siyasette gerek hayatın bütün alanlarında bir iş yaparsın, ondan sonra eşittir dersin yani sonuç olarak elde ne var? Bununla ilgili yani bu önleyici tedbirlerle ilgili bu cezaevlerindeki

iyileştirmelerin -bazı cezaevlerine ben kendim gittim, gözlemlerim de- olduğu yer ile olmadığı yerler arasındaki fark göze çarpmıyor mu? Yani yaptığımız, aldığımız önleyici tedbirler ne kadar işe yaradı? Bununla ilgili bir çalışma var mıdır?

Teşekkür ederim.

ADALET BAKANLIĞI ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA - Sayın Başkanım, iyileştirme burada aslında biraz kişi bazlı düşünülmesi gereken bir şey ya da suç bazlı düşünülmesi gereken bir şey. Şimdi, bizim Millî Eğitim gibi toplu bir eğitim vermemiz söz konusu değil. Biz sadece suç ortaya çıktıktan sonra devreye giriyoruz; soruşturma, kovuşturma, tedbir alma, hatta infaz sürecinde devreye giriyoruz. Kişi bazlı bakmak lazım. Eğer şunu sormak istiyorsanız yani bu ceza infaz kurumuna girip de sonra bu iyileştirme programlarına tabi tutulan çocuklar sonrasında tekrar suç işlemişler mi? Bunun sayısal olarak çalıştırmamız lazım.

Başkanım, burada, isterseniz ona da CTE adına söz verebiliriz.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Çünkü Millî Eğitimi dinlediğimizde de aynı soruyu sorduk, Millî Eğitimde de o sonuç yok. Tamam, birçok tedbir almışsınız, çok güzel, peki işe yaradı mı? Ben siyaset yapıyorum, arada bir anket yapıyorum, bakıyorum ki yaptığım o vizyoner bakışım karşılığını bulmuş mu bulmamış mı? En nihayetinde seçime gidiyorum ve karnemi alıyorum. Dediğiniz doğru, esas itibarıyla Millî Eğitim ama sizde de öyle bir çalışma var mı diye merak ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Şöyle oldu: Bu Komisyonunun güzel bir faydası oldu. Örneğin, Millî Eğitim bununla ilgili olarak istatistiki bilgi çalışmaya başlayacak yani bunlarla ilgili rapor hazırlayacak. Günün sonunda ne oldu? Bunlar yapıldı ve sonuçta da... Örneğin, ben dedim ya, anlamlı bir düşüş mü var? Orayı şöyle algılamıştım ben: Bu çalışmalar olunca yıllara yönelik olarak bir ivme var mı? Bazılarında çok ciddi, grafiklere göre, tırmanışlar da var. Özellikle dijital zorbalıklarda daha kontrolsüz bir ilerleme var, değil mi? O yüzden, bu başlangıç ve sonuç kısmıyla ilgili olarak belki bu konuda bir çalışma yapılabilir, değil mi Saygıdeğer Vekilim?

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Evet.

BAŞKAN YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Buyurun lütfen, sizi dinliyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÜVENLİK VE İNFAZ DAİRE BAŞKANI NEŞE TOK TOPTAŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, sunumunuz için de teşekkürler.

Cezaevleriyle ilgili Başkanımız ayrıntılı açıklamalar yaptılar ama ben de kısa bir ekleme yapabilirim. Ceza infaz kurumlarımızda yaklaşık 3.700 çocuk hükümlü, tutuklumuz bulunmakta. Başkanımızın da bahsettiği gibi, bunlara ilişkin tedbirler hem ulusal hem uluslararası mevzuatımızda yer alıyor. Çocuklar kendilerine özgü çocuk kurumlarında barındırılıyorlar ve burada da Başkanımın yine söylediği gibi, hem personelimize özgü geliştirilmiş eğitim programları yapılmakta, bunlar yakından takip edilmekte, yine çocuklara uygulanan müdahale programları da hassas grup kabul edilerek yakından takip edilmekte. Yine, bu çocuklarımızın 2.436'sı kurumlarımızda yine eğitimlerine devam etmekte. Ben tekrar olmaması ve uzatmamak için söylemeyeceğim ama bu kurumlarımız özel olarak çocuklar için tasarlanmış kurumlardır ve modern kabul ettiğimiz kurumlardır ve tüm çocuklarımız çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında ve çocuk eğitimevlerinde barındırılmakta. Sayı fazla olduğu için tabii ki erkek hükümlü, tutuklu çocuklarımız; kız çocuklarının sayısı çok daha az olduğu için onların da yine kendi gruplarına göre sınıflandırılarak yine akranlarıyla bir araya getirilmesi gerekiyor, kendi yaş gruplarıyla, yakından takip edilerek kadın kurumlarında barındırılmaya çalışılmaktadır. Durumun hassasiyetin farkında olarak bizim ilgili ayrı bir daire başkanlığımız hassas büro olarak yakından takip etmektedir. Ben de bunları ayrıca bilgi olarak vermek isterim.

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Teşekkür ederim.

Sonuç itibarıyla, biz, en azından, bize başvuru yapanlara ya da -bu Komisyona rapor olarak- tüm muhalefet partilerimize de bu iş için başvuranlara da şunu diyebiliriz; 0-12 yaş ve 12-15 yaş arasında Adalet Bakanlığımızda "zorbalık" kavramının altyapısında "Evet, akran zorbalığıdır." denilebilecek kısmında başvurular olduğunda "Bununla ilgili olarak Adalet Bakanlığında ilgili kanunumuz, ilgili büromuz ve bununla ilgili olarak koruyucu önleyici tedbirlerimiz var." diyebiliyoruz, doğru mudur?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÜVENLİK VE İNFAZ DAİRE BAŞKANI NEŞE TOK TOPTAŞ - Evet, doğru.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Bunu net iletebiliyoruz.

Peki.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GÜVENLİK VE İNFAZ DAİRE BAŞKANI NEŞE TOK TOPTAŞ - Sağ olun Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Şimdi HEGEM Vakfımızı dinleyelim.

Adem Bey, hoş geldiniz.

Yirmi dakika içinde toparlamaya çalışalım, İçişleri Bakanlığımız da var. Buyurun.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Herkesi sevgi ve saygıyla selamlıyorum ve yirmi dakikayı adaletli bulmuyorum Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Aslında herkes için yirmi dakika, Komisyonun genel kuralı bu, ancak Adalet Bakanlığımızın sunumu yoğun olunca da kesmek istemedim ben çünkü Meclisin... Örneğin, diyelim, şu an yoklamalardan dolayı vekillerimiz ayrıldı, tekrar geri çağıracağız onları. O yüzden, mümkün olduğu kadar... Yaptığınız çalışmalar zaten kıymetli ama biz genel olarak şu akran zorbalığında bütün bu paydaşlarımız olayı nereden algılıyor, ne yapılabilir, sonuç ne kısmındaki ana tema zaten raporlarda sizlerle ayrıca uzun uzun görüşeceğiz. Tamam mı?

Buyurun lütfen.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Bizi sona da bırakabilirsiniz isterseniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Buyurun, başlayalım ki ona göre İçişleri Bakanlığımızı da tamamlayalım.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Peki.

Ben genel kapsam üzerinden, literatür bilgileri değil de... Sahada Şiddetle Mücadele Vakfı modelinin 41'inci senesi. Bu kırk bir sene içerisinde Türkiye'nin ilk şiddetle ilgili uluslararası kongresini Trabzon'da yapmıştık -Çocuk ve Suç- hiçbir bakanlık çocuklarla ilgili hiçbir panel bile yapılmışken. İşte, okula değil de kiliseye gitmişti bizim çocuğun birisi, papazı vurmuştu. Bunun üzerine bayağı bir şiddet konusu Trabzon eksenli medyada ve bütün bakanlıklar üzerinden tartışılmıştı.

Şimdi, ben bu "akran ara buluculuğu" kavramını şiddet olgusu bakımından öncelikle tanımlamak istiyorum çünkü Descartes'in bir sözü var: "Hakikati metotsuz aramaktansa onu aramaktan vazgeçmek daha iyidir." der. Akran zorbalığı, gelişim çağının bir kesitinde fiziki olarak bir arada bulunmadan dolayı ortaya çıkan davranış ve uyum bozukluklarıdır, özellikle bir şey değil yani şiddetin genel tanımında "akran zorbalığı" diye bir ifade yok; Adalet adına konuşan arkadaşımız da söyledi, ceza tanımında da yok. Diğer taraftan, biz eğitim sosyolojisinde şöyle bir ifade kullanırız: "Çocuk okula gelirken evini de beraberinde getirir." Şimdi, 2007'de Türkiye'de ilk kez çocuklarla ilgili şiddet komisyonu kuruldu, o komisyon bir ay kadar çalışmıştı, beni davet ettiler, Halide İncekara Başkanımız anlattı ne yapacaklarını, ne yaptıklarını. Şöyle demiştim: Suça karışan çocuklarla ilgili, şiddet boyutunda çocuklarla ilgili meseleyi doğru anlamanın yeri bu işe bulaşmış çocuklar üzerinden çalışmaktır. Şimdi, bu akran zorbalığının ben bir kesitte... Yani keşke şöyle olsaydı: Millet Meclisi çatısı altında şu an 5 tane şiddet komisyonu var. Bir üst şiddet komisyonu, sürekli bir şiddet komisyonu olsaydı, alt komisyonlar kurulsaydı; akran zorbalığı, kadına şiddet, sporda şiddetle vesaire vesaire. Çünkü Descartes'in dediği gibi, biz tanımlı doğru yapamazsak... Çünkü biz ülke olarak şiddeti olgu olarak doğru tanımlayamadık hâlâ maalesef. Ben sahadan eksenle ilgili şimdi size söyleyeyim: Bir kere, Amerika Birleşik Devletleri'nin biz yetmiş seksen sene sonrasını yaşıyoruz yani 191960-70'li yıllarda müthiş bir suç artışı vardı, hatta batı ülkelerinde, Kanada'da. Burada 1980'li yıllarda kadına şiddetle ilgili yasalar çıkardılar ve bunları uygulamaya koydular. Senenin bitiminde bir değerlendirme toplantısı yaptıklarında gördüler ki işte, öncelikli olan kadınlarımız şiddete uğradığında telefon ettiğinde kolluk kuvvetleri hakikaten zamanında gitti ama neticede sene sonunda giden kolluk kuvvetlerinin yüzde 20'sinde kadınları tutuklayıp getirdiler, üçte 1'inde de her iki eşi tutuklayıp getirdiler. Bu tabii, kafa karıştırdı, yapılan bilimsel araştırmalarda görevli kişilerin şiddet olgusu üzerine yeterli bilgiye sahip olmadıklarından dolayı eşine tokat atan adam -Amerikan polisi çok yetkili, elini kıpırdatsan vurur seni öyle bir ortamda- polis geldiğinde dayak atmış sakın bir adam, sigarasını tütüren bir adam ve öfkesini yansıtan bir kadınla karşılaşıyor, fail olarak kadının götürüyor idi. Şimdi, ben buradan şuraya geçeceğim: Bu konular çok araştırıldı. Bizim araştırmada çocuklarla ilgili şöyle bir sıkıntımız var: Her hocamız kendi disiplinine göre ya da her kurumumuz kendi görev eksenine göre işin bir tarafında duruyor ve gerçekten de Türkiye sosyolojisini hesaba katan çalışma çok az, çeşitli yaklaşım da çok az. Örneğin, ben model olarak bir dosya gönderdim vekillerimizle paylaşsın diye "Okul Merkezli Ara Buluculuk" diye. Yine Gül Sultan Hoca'mız da bunun aile eksenli, aile temelli, sosyal ara buluculuk konusunu size sunacak.

Şimdi, biz kurumlara baktığımız zaman, 2007'deki Millet Meclisi Genel Kurulunda oy birliğiyle kabul edilen komisyon raporunda gerçekten çok fazla şey vardı. Baktığımızda, bu "akran zorbalığı" diye tanımladığımız davranışlar... Yeni bir araştırma yürütüyoruz şu an, cezaevleriyle ilgili acilen böyle 2 maddeyi paylaştılar, gönderdiler, ben onu paylaşayım; ilk kez burada paylaşmış oluyoruz. Burada 4 tane madde var, Hocam onları başlık olarak okuyup oradaki oranları size sunsunlar. Şöyle ki: Akran zorbalığı yani arkadaşına, okul arkadaşına şiddet uygulayan çocuklar evde kardeşine de şiddet uygulayan çocuklar yani "Evini de beraberinde getirir." ifadesi eğitim sosyolojisinde. Şiddet devam eden bir şeydir; birdenbire insan saldırgan olmaz, birdenbire insan sakın olmaz. Şiddet kötülükle ilgili problemdir, davranışın dinamiğiyle ilgili problemdir, ailenin kültürüyle ilgili problemdir, çevreyle, okulla, her şeyle, çok şeyle ilgili problemdir. Şimdi, cezaevlerinde yürüttüğümüz... Ki 41'inci senemiz, 6 bin mahkûmla birebir çalışma yaptık bugüne kadar, yarısı çocuktuk. Şu anki 4 maddeyi paylaşalım Hocam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Buyurun Gül Hocam.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Bu arada , bu çalışma devam ediyor, bittiği zaman Komisyonla paylaşırız arzu ederseniz. Raporlaştırmada...

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Çok memnun oluruz Başkanım, sağ olun.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKAN VEKİLİ GÜL SULTAN ÖZEREN - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Oldukça güncel ve sonuçlarını ilk kez burada ifade ediyor olduğumuzun altını çizelim. Akran zorbalığı görmeyenlerde göç etme oranı yüzde 31,3 iken bu oran akran zorbalığı görenlerde yüzde 64,6 yani akran zorbalığı göç etme durumuna yüzde 99 güven düzeyinde bağımlı. Göç etme ve akran zorbalığı arasında yüzde 99'luk bir bağlantı olduğu ortaya çıktı çalışmalarımızdan.

Diğer bir konu da akran zorbalığı görmeyenlerde ağabeyden fiziksel şiddet görme oranı yüzde 20,8'ken akran zorbalığı görenlerde yüzde 78 yani bu, ev içi şiddetin -az önce Hocamın da ifade ettiği gibi- oldukça etkili olduğunu gösteriyor. Ev içerisinde şiddete uğramış, şiddete maruz kalmış çocuk bunu götürüp okulda gücünün yettiğini düşündüğü bir başkasına rahatlıkla aktarabiliyor. Yine aبلadan fiziksel şiddet görme de ağabeyden fiziksel şiddet görmeye çok benzer oranlara sahip.

Ek bir konu da yine şu maalesef: Uyuşturucu meselesi. Akran zorbalığı görmeyenlerde uyuşturucuyla ilgili suçtan mahkûm olma oranı yüzde 28,2; akran zorbalığı görenlerde yüzde 70,7; yine aradaki bağlantı yüzde 99 oranında, uyuşturucuyla da son derece bağlantılı.

Teşekkür ederim. Tekrar sözü Hocama vereyim.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Şimdi, buradaki matematiksel oranlar gerçekten olağanüstü düşündürücü yani hakikaten bütün dünyadaki araştırmalarda biz şiddet ile göçün çok etkili bir bağlantısını görüyoruz. Hani daha geçmiş yıllarda yoksulluk, zenginlik vesaire daha öne çıkardı ama yeni nesillerin davranış dinamikleri değişti. Bir kere, göç olayı ister zorunlu olsun ister isteğe bağlı, ister dışarıdan, ister içerden, çocukların ayağının altından toprağının gitmesidir, çevresindeki ağaçları kaybetmesidir, duvarlarını kaybetmesidir, komşularını kaybetmesidir. Dolayısıyla biz gerçekten de burada vekillerimize de verilsin diye bir şey paylaştım; bu, Adalet Bakanlığıyla etkin yükümlülük projesi yürütmüştük,

o zamanki çalışmalarda "Okulla ilişkisi kesilen öğrencilerin yarısı suça bulaştı." diye bir haber... 2011'de 404 bin çocuğun okulla ilişkisi kesilmişti ve biz baktığımızda, gerçekten de hapisanelerde ya da soruşturmalarda bunlarla karşılaştık. Şimdi, akran zorbalığının okulun ötesine itmesiyle ilgili -yine ben sahadan konuşmak istediğimi söylemişim- 2011-2012'de İstanbul Eyüpsultan'da sosyal ara buluculuk projesi yürüttük, Osman Kaymak Valimiz orada mülki amirdi ve orada saha aktörleri lazımdır yani var olan kurumlarımız yetmiyor. Rakamları verdi Adalet Bakanlığı ama ben yine Adalet Bakanlığının verilerinden söyleyeyim: Cumhuriyet başsavcılığındaki dosya sayısı 2023'ün sonunda 12 milyon küsur. 12 milyon dosyada 15 milyon fail, şüpheli yani, 15 milyon şüpheli 20 milyon suç işlemiş ve bunların yaklaşık yüzde 10'u çocuk. Dolayısıyla bu meselede, baktığımızda, dünyaya gelen çocuk aileden ne buldu, ne bulmadı, ailede bulamadığı iyi şeyleri okulda bulması lazım. Ondan dolayı okul önemli yani okul kesitinin adını ne alırsanız alın; "okulda şiddet" deyin, "akran ara buluculuğu" deyin, ne dersiniz deyin, ailede risk altında kalmış ve gelmiş...

Ben, buradan "travmatize" kavramına geçeyim. Amerika artık çok sıkıntı çektiği için bu yeni yüzyılda travmaya duyarlı okullar uygulamasına geçtiler. Şunu gördüler bizim kırk senede gördüğümüz gibi: Okula gelen çocukların belli bir kısmı, önemli bir kısmı travmatize bir şekilde geliyor ve -yine Adaletten istatistikler paylaştı arkadaşlar- bu travmatize olma tamamen şiddetle ilgili; cinsel şiddetle ilgili, ihmalle ilgili.

Şimdi, başka bir komisyon var, Çocuklarda İhmal ve İstismar... Biz şimdi... 9 tane çocuk bölgesi var -güvenlikçi arkadaşlar da bilir, adaletçi arkadaşlar da bilir- 2 tanesi İzmir'de; Eskişehir, Balıkesir, Ankara eksenli inceliyoruz, bakıyoruz ama 7 tane daha çocukların infaza tabi tutulduğu alan var Türkiye'de. O komisyonumuzun mutlaka 2007'deki komisyon gibi bu çocuklar üzerinde etkili bir çalışma yapması lazım çünkü neredeyse oradaki bütün fail çocuklar aynı zamanda mağdur çocuklar; şiddet şiddeti doğurur. Adalet Bakanlığının ısrarla ifade ettiği, altını çizdiği "'Şüpheli' ya da 'suçlu' demeyelim, 'suça sürüklenen çocuklar' diyelim..." Peki burada o zaman, ben sıradan bir vatandaş olarak soruyorum size: 400 tane dosyası olan çocuk var, 400 tane. Peki, bu, topluma zül değil mi yani toplumun risk altında kalması değil mi? Yine sayı verdi Adalet Bakanlığı, işte, 300 bin çocuk, 600 bin fiil. Mükerrer suçluları ne yapacağız? Yani tamam, çocuk koruma kanunu çıktı -ki ben hepsinin içerisindeyim, bütün bakanlıklarla Millet Meclisi dâhil kırk senedir uğraşıyoruz, 50'den fazla kitabımız var bu konularda- peki, toplumu nasıl koruyacağız ya da diğer masum çocukların risk altında olmasıyla ilgili ne diyeceğiz?

Sayın Başkanım, benim burada bu kurula önerim, raporuna tek bir cümle yazacak ise, şiddetle ilgili Türkiye'de acilen bir üstyapının oluşması lazım. Adı "insan hakları ve şiddeti önleme" olur, adı "şiddet önleme ve sosyal ara buluculuk" olur. Sosyal ara buluculukta ısrar ediyorum çünkü batı ülkeleri idari soruşturmaların yüzde 70'ini müzakere ve ara buluculukla hallediyor. Yargı yükünü başka hafifletemezsiniz, yargıya gittikten sonra devreye sokacağınız ara buluculuk bazı dosyaların daha hızlı tamamlanmasını sağlar. Oysa Avrupa Birliği tanımlarına baktığımız zaman, ara buluculuğu sosyal dokuyu güçlendirme, şiddeti önleme ve adliyenin yükünü hafifletme olarak sıralıyor. Bu ikisini yaptığınız zaman zaten adliyenin yükü hafifler. O zaman, biz şu an Türkiye'de dünyada olmayan güçlü bir yapı oluşturduk bu konuda, İnsan Hakları Eylem Planı gereği yenisi ne zaman çıkacak bilmiyorum, arkadaşlar söylemediler, bekliyoruz onu, boşluk oldu yılbaşından bu yana. İnsan Hakları Eylem Planı'nda hakikaten güzel maddeler vardı tanımlanmış ve kırk senelik birikimini Şiddetle Mücadele Vakfı 27 üniversiteyle onar senelik protokol imzalayarak, Millî Eğitim Bakanlığıyla imzalayarak, Yeşilayla imzalayarak, başka STK'lerle imzalayarak... İçişleri Bakanlığı Osman Kaymak Valiyi görevlendirdi, önceki Bakan Yardımcımız, şu an bu konulara inandığı için vakfın içinde, Mütevelli Heyeti Başkanı olarak yanımda valiliklerle protokol imzalıyoruz, sırayla imzalıyorlar. O zaman, şuna inandı toplum: Sahada aktör olmadan hiçbir şey yapamazsınız. Güvenlikçi arkadaşlar bilirler, ilin valisi güzel, görev veriyor, diyor ki: Şu, uyuşturucuyla ilgili kişileri yakalayın. Hatta "Ayaklarını kırın." demişti önceki İçişleri Bakanı. Şimdi, daha sonra da basında Düzce Valisi uyuşturucuyla acayip mücadele ediyor, boy boy haberler... Düzce'de kaçakçılıkla mücadele ettik, uyuşturucuyla değil. Uyuşturucuyla mücadele şiddetle mücadeledir. Bu kavramları şiddetin genel kavramı içerisinde yerine oturtmadığınız sürece 5 tane komisyon, 10 tane kuralım. Burada çıkan raporları ola ki tüm valilere de gönderdik -gönderemiyoruz ayrı bir şey- hepsi de "Bakalım, edelim." dedi. Hangisi öncelikli olacak? Kiminle yapacağız? Hakikaten şiddetin tanımını gerçek anlamda sahada yüzde kaç kamu görevlisi biliyor? Görevi bu olanları söylüyorum. Örneğin, Adalet Bakanlığını ben dinlerken... Kırk senedir Adalet Bakanlığı ceza evlerinde hizmet veren birisi olarak, ben bu konuşmanın yüzde 90'ında psikososyal servislerin ya da eğitim servislerinin ne yaptığını ve neler yapabileceğini duymak isterdim ya da ancak ben genel eksenle konuşacağımı söylemişim. Dünyanın hiçbir ülkesi konu Adalet Bakanlığına geldikten sonra başarılı olamadı. En güçlü ülkelerden biri Almanya'dır çocuk adalet sisteminde, ceza infaz sisteminde, "Sadece yüzde 14-15'ini kurtarabiliyoruz." diyorlar yani çocukken suça bulaşanların Almanya'da bile yüzde 84'ü tekrar cezaevine dönüyor. O zaman, mesele aşağıda çözülmeli, Adalet tarafından, Adalet tarafımızdan çok bir şey bekleyemeyiz.

Sahada başka bir eleştiriyi size söyleyeyim: Şimdi, illerin risk haritasını çıkartıyoruz, hakikaten çok önemli, 2007'deki şiddet komisyon raporuna ben koydurtmuştum. En azından Millî Eğitim şu an okul bazında risk haritaları yapıyor birkaç senedir; güzel bir şeye sebep olduk, o çok önemli.

Şimdi suça karışanlar okulla sorunu olan çocuklar. Adalet Bakanlığının Sincan Cezaevinde, burada 450 çocuk var, birkaçı hariç yani çok azı hariç, işte, çocuk babasının arabasını almış, birisine çarpmış, suç işlemiş, okulla sorunu yok; bunlar yüzde 1 ya da 2; yüzde 97'sinin okul sorunu var. Şimdi, ilin valisi ve il müdürleriyle hep beraber toplantı yapıyoruz risk haritalarını bitirince illerde değerlendirme toplantısı yapıyoruz. Konu belli, araştırılmış, herkes araştırıyor, literatür bilgileri havada uçuşuyor, dolu. Konu belli, okulu terk etmiş, risk altında. Kim ne yapacak? Okul müdürü diyor ki: Ya, Emniyetin işi ne, baksınlar, etsinler arkadaş, ben okulun dışına bakamam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Başkanım, özür dilerim.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Efendim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Şimdi, kırk yıllık birikiminizi var, çok kıymetli anlatmak istediklerinizi var ama şimdi burada kıymetli vekillerimiz de var, İçişlerini de dinleyeceğiz. Sizden istirhamımız şu: HEGEM Vakfı akran zorbalığıyla ilgili olarak... Örneğin, bir şeylerden bahsettiniz, "27 tane üniversiteyle beraber sahada bununla ilgili olarak aktörler yetiştiriyoruz..." İşte, Millî Eğitim kısmında ne yapıyorsunuz? Öğretmenleri mi yetiştiriyorsunuz? O kısmıyla ilgili olarak... Çünkü

süremiz daralıyor, Gül Hanım da konuşacak, eminim Salih Dal Vekilimiz çok tecrübeli, komisyon başkanlığı da yapmış ve bu konulara çok hâkim bir vekilimiz, özellikle onları bilsinler istiyorum. O yüzden, genel olarak, genel politikalar, gene yapılması gerekenlerden öte HEGEM Vakfının akran zorbalığıyla ilgili olarak yaptığı bir uygulama var mı? Varsa neler, onları rica edelim.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Evet, öneriye geçiyorum. O zaman, ben okul boyutunu söyleyeceğim, Gül Sultan Hoca aile boyutunu çünkü okulda şiddet, kesinlikle yarısı aile, yarısı okuldur meselenin. Çevrede vardır da o yine bu ikisine bağlıdır.

Bizim şu an Türkiye'de Anadolu Üniversitesi uzaktan eğitim sistemiyle yüz yirmi saatlik insan hakları ve şiddet önleme danışmanlığı sertifika programımız var. İçişleri Bakanlığından 2 binin üzerinde bir katılım oldu, mezun oldu buradan şu ana kadar pilot çalışmalar döneminde. Bir de yine yüz yirmi saatlik sosyal ara buluculuk programımız var. Bunlar saha aktörleri yani kamu çalışanlarını alıyoruz programlara, bunlar saha aktörleri olacak. İlin valisi, uyuşturucuyla mücadele okul bazında, Aile Bakanlığı bazında, STK'ler bazında, yerel yönetimler bazında bu aktörlerle hareket edecek yani işin belli bir ölçüde uzmanlığını kazanmış bu aktörlerle çünkü bunlar zaten üniversite mezunu, zaten mesleki olarak çocukla ilgili, aileyle ilgili ve Sayın Başkanım bu 2007'deki Şiddet Komisyonu Raporu'nda "Rehberlik servisleri güçlendirilecek." maddesinin altı çizilmişti yani şiddet sadece okul içi mesele değildir, sosyologlar yer almalı, sosyal hizmet uzmanları yer almalı ancak bunun da mutlaka 2'nci madde olarak yani ya rehberlik servisleri çevreye de rehberlik ve aile danışma merkezi gibi aileyi de kapsayan bir güce kavuşturulmalı ya da illerde üst politika belgeleri geliştirilerek genel bir uygulama... Örneğin, İstanbul Eyüp'ten bahsetmiştim, orada var olan kurumlar madem yetmedi dendi, bir yapı oluşturalım. Lisans sonrası eğitimler verildi, kaymakamlığa bağlı merkez oluşturuldu, ambulans gibi bir psikososyal destek aracı ve ekibi oluşturuldu müzakere ve ara buluculuk eğitimi almış ve ailelere, sorun çıktığında sitesinde, mahallesinde, sokağında hizmet verildi ve bu çok kabul gördü. Okulu terk eden 150 öğrencinin 117'si geri döndü, çok büyük bir başarıydı ve yine bugünkü başarıya bakalım: Uygulamaya geçen Dicle Üniversitesi var, dosyada var. Dicle Üniversitesi Rektörü geçen sene bütün akademik ve idari yöneticileri sosyal ara buluculuk eğitimine soktu senato kararıyla ve geçen ekim ayında dedi ki: Sosyal ara buluculuğun gereğini istiyorum bütün fakülte ve yüksekokullarda. Her sene 60-70 tane kişiler arası dilekçe gelirken ilk dönem 10'a düştü, ikinci dönem sıfıra düştü yani yüzde 90'ın üzerinde, Diyarbakır gibi bir yerde, Dicle Üniversitesinde başarı elde edildi. Şu an, İzmir Valiliği 3.333 kişilik liste gönderdi eğitimleri haftaya başlıyor. Yalova Kaymakamlığı, Kocaeli Millî Eğitimi, Eskişehir Millî Eğitimi, belli iller ihtiyaç olan sayıları devreye soktular, Dicle Üniversitesinin başarısını Millî Eğitimde tekrarlama azmindeler. Bütün illerimiz bu azimde olmalı ama risk haritası demiştim ben. Özellikle şimdi biz 81 ilin tekrar risk haritasını oluşturuyoruz Adalet Bakanlığının özellikle 20 değişik faktörü üzerinden, istatistiki veriler üzerinden. Ben böyle kabataslak bir baktım, 2009-2010'daki başta olan iller yine başta.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Bize o ilk 5 ili sayabilir misiniz.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Sayarım.

Yani beni şaşırtan... Şimdi, önceki Komisyonda hocam illeri yazmayalım, etmeyelim demişlerdi, onun için ben temkinli yaklaşıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - İlk 5 risk haritası...

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Kayseri açık ara 1'inci sırada, ben de şaşırdım, bilmiyordum. Kayseri, çocuk mağduriyetinde, çocuk suçluluğunda, çocuklara cinsel saldırıda, mükerrer suçlularda yani 12 faktörde 1'inci sırada.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Kayseri bir. İki?

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - İki Eskişehir, İzmir, Balıkesir, Aydın ilk 5'e giriyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Peki, teşekkür ederim.

Devam edelim lütfen.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Burada bir şey daha ekleyeyim: Bakın, bu risk haritalarını yaparken biz özellikle şu metodolojiyi öne sürdük, dedik ki: Türkiye'de çok iç hareketlilik oldu. Ben bu Suriyelileri, Iraklıları söylemiyorum, on sene önceden bahsediyorum. İlin risk haritasını yaparken hangi ilden en fazla göç gelmiş... Çünkü o çocuklarla ilgili program geliştirirken Adalet Bakanlığının bireyselleştirilmiş psikososyal programları vardır. O okulun o grubuyla ilgili travmatize programları Diyarbakır'dan mı, o zaman o Diyarbakır'ın özelliklerini de hesaba katmamız lazım.

Şimdi, akran ara buluculuğuna burada değineyim. Yirmi senedir...

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Şöyle yani demografik... Ya, o şehrin ruhuna ve kültürüne uygun olarak mı bazı çalışmaları yapalım diyorsunuz?

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Göç veren şehri de bileceğiz.

Şimdi, bakın, Kayseri'yi bilmiyorum, hakikaten Kayseri risk haritası yok, hiç yapılmadı. İzmir'i, Eskişehir'i, Aydın'ı, Balıkesir'i iyi biliyorum ve hâlen çalışıyoruz. Şimdi, orada beni bu ölçüde olması şaşırttı çünkü kırk senedir hapisanelerde bu çocukların her şeyine bakarız biz, yüzde 75'i başka il doğumlu şu an. İşte, Eskişehir'de daha ileride bir yerdeyiz tespitlerde, bu çok enteresan ve mükerrer suçlularda yine Kayseri, Eskişehir, İzmir, Aydın yine ilk sırada. Bu şu demektir: Bizim var olan kurumlarımız elimizden kayıp gittiğinde bu çocukları kazanamıyor, kazanamıyoruz; buna bir çözüm bulmamız lazım. Ondan dolayı ben üstyapıdan bahsediyorum. Her kurum öbürüne atıyor. Mesela, Adalet Bakanlığının suçu önleme diye bir görevi yoktur, şiddeti önleme diye bir görevi yoktur ancak temel mağdur kanunu çıkartırlarsa Adalet Bakanlığı, o zaman dedikleri gibi benim okulumdan çocuk okula değil de gidip kiliseye papazı vurduysa benim sorumlu olmam lazım ondan. Temel mağdur kanunu mağduru da faili de kamu yöneticilerinin dikkate almasını önceler. O bakımdan, temel mağdur kanunu lazım. Yine, İçişleri Bakanlığı... Suç ile şiddeti ayırt etmemiz lazım Sayın Başkanım, İçişleri Bakanlığının şiddeti önleme diye bir görevi yok. İçişleri Bakanlığı suçla ilgili bir bakanlıktır. Şiddeti Sağlık Bakanlığı önleyecek, şiddeti Millî Eğitim Bakanlığı önleyecek, şiddeti Aile Bakanlığı önleyecek, STK'ler önleyecek, belediyeler önleyecek yani bunlar birbirine karışmış.

Geçmiş yıllarda projelere baktığımız zaman, yine Halide Başkanımızın bir sözü var...

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Yani Adalet Bakanlığı bu konuda ek bir sorumluluk almak durumunda mı kalmış, öyle mi demek istiyorsunuz?

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Ya, tabii ki yani şimdi şöyle: Biz sahada çalışırken Çocuk Koruma Kanunu yeni çıkmıştı o zamanlar, Emniyetin çocuk şubelerinde ana sınıfı gibi çocukları almışlar, etmişler, işte, tutuklanmış anne ya da baba, çocuklarla polis uğraşüyor ebeveyn gibi. Şimdi, bakın, bu kurumlar arası... Siz Millet Meclisinin bütün araştırma raporlarına bakın, hepsinde ortak bir madde vardır, kurumlar arası eşgüdüm sağlanamıyor, şiddet konusunda birinci sıradadır bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Peki, son cümle, eş güdümü sağlayabilmek açısından kurumlar arası bir eş güdüme mi ihtiyaç var?

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Şimdi, son cümle şu: Üstyapıya ihtiyaç var, üstyapı yani şu an başkanlık sisteminde, Cumhurbaşkanlığında bir yapı oluşturulacak, bu yapı başka konularla ilgilenmeyecek, şiddeti... Şiddet insan haklarıyla ilgili bir konudur, ş hayatta her şeyle ilgili bir konudur şiddet. Dolayısıyla eğer biz şiddeti ilkokulda, anaokulunda, ortaokulda insan haklarıyla bağlantılı almaz isek biz o faile, zorbaya insan hakları üzerinden şiddeti anlatmazsak yani yapma, etme, arkadaşına vuramazsın, edemezsin, işte, adalet var, polis var... Çok bir işe yaramıyor bu, ona kendinin insan olduğunu, diğerinin de insan olduğunu ve insan olmaktan dolayı hakları olduğunu... Bu temel, bunu ahlaki yönden de vereceksiniz, dinî yönden de vereceksiniz, kültürel yönden de vereceksiniz, bilim... Yani o çocuğun algısına göre her yönden vereceksiniz. Son olarak, şu anki çocuklar bizim zamanımızın çocukları değil, bütün kurumlar ezberlerini bozmalı. Şu anki toplumun davranış dinamikleri, şu anki çocukların davranış dinamikleri nedir, bunu tespit etmeden... Bu ancak çok sektörlü, çok disiplinli çalışmalarla olur.

Son cümlem, ben Hocama bırakıyorum: Bizim farkımız, kırk senedir hep çok disiplinli ve çok sektörlü çalıştık ve hâlâ bunda ısrar ediyoruz, hâlâ bunda ısrar ediyoruz yani biz insanı merkeze alıyoruz ve problemin doğru tespitiyle doğru çözümlerinin hayati derecede önemli olduğunu söylüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - HEGEM Vakfı Başkanımız Adem Solak'a teşekkür ediyorum.

Gül Hocam, buyurun lütfen ama akış bu yönde olsun, beklentimiz şu: Akran zorbalığıyla ilgili olarak HEGEM Vakfının bir çalışması var mı, önerileriniz nelerdir? Bu kısım üzerinden bir sunum bekliyoruz:

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKAN VEKİLİ GÜL SULTAN ÖZEREN - Tamamdır, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de Adem Hocamın söylediklerine ek olarak -tabii ki her biri çok kıymetli ve çok önemli, özellikle toparlayıcı cümleler zaten- önemli birkaç şeyden kısaca bahsedeceğim. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2011 yılındaki tarafımıza gönderdiği bir sosyal ara buluculuk programı konulu yazısından önemli bir maddeyi, önemli bir satırı okumak istiyorum: "Bu çerçevede Bakanlığımızın hedefleri içinde yer alan toplumsal uzlaşmayı tesis etmek amacıyla hukuk uyuşmazlıkları dışında kalan akrabalık, komşuluk, aile, iş yeri, okul, üniversite gibi alanlarda sosyal ilişkilerden kaynaklı ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne destek olarak HEGEM Vakfı ve birlikte hareket ettiği kurum, kuruluşlarla çalışmalıdır." şeklinde yazısı var. Dolayısıyla, neden biz, neden bu kadar bu işin içindeyiz? Kırk yıllık birikim çok kıymetli elbette. Ben, tabii, kırk yılın her aşamasında zaten doğum olarak da yetmediği için tecrübem ama son yedi sekiz yıldır diyebilirim tamamen bu işlere kendimizi adanmış bulunuyoruz. Akademisyen oluşumun haricinde bir anne olarak, bir kadın olarak ama gerçekten toplumu önemseyen, bu toplumun geleceğinin, varlığının, bekasının derdiyle dertlenmiş birisi olarak konuşmak istiyorum. Akran ara buluculuğu için burada bulunduğumuz için konuşuyoruz, tabii ki onun üzerinden gitmeliyiz fakat hocamın da ifade ettiği şekliyle şiddet olarak ele almak durumundayız. Akran zorbalığına yakından da baktığımız zaman çalışmalara gerçekten döngüsellliğini, şiddetin döngüsellliğini görüyoruz. Bir dönem zorbaysa, bir dönem kurbandsa, akran zorbalığına kurbandsa ilk fırsatta o da bir diğerine gerçekten zorbalık yapıyor yani kurban olma ve zorba olma arasında döngüsel bir ilişki var. Daha ötesi, severiz sevmeyiz ama çıkarımları çok kıymetlidir, Freud'un bir lafı var: Çocuk, anne-babanın ortaya çıkmış sırrıdır." Evet çünkü benim de kızımın okulda başına gelen bir zorbalık oldu, gidip gördüğümde hani ister istemez annesiniz, içiniz sızlıyor, gidip "Nasıl olur böyle bir şey?" diye çıkmak istiyorsunuz ama benim çocuğuma bunu yapan çocuğun şartlarına baktığım zaman dedim ki: Ben kızımı iyi kötü korurum ama bu çocuğu koruyacak kimse yok, çocuk ciddi manada aslında mağdur, evde o kadar çok şiddete uğruyor, evde onu bir yerlere kilitliyorlar falan falan. Bunlara bakıldığı zaman şunu görüyoruz: Yani sadece bizim şahsımıza, kendi çocuğumuza, kendi evimizin kapısına kadar dayandığında değil de iş işten geçmeden çünkü biz toplum olarak hepimiz bir aileyiz aslında topluma aile olarak bakmamız gerekiyor. Yani, bir taraftaki arıza öbür tarafa mutlaka sirayet edecek. Dolayısıyla, küçük çapta, küçük, kısa vadeli önlemler yerine her bir kıymetli elbette ama gerçekten de birlik hâlde, işte, çok sektörlü, çok disiplinli, bütüncül bir şekilde bakabilmek adına... Aksi hâlde, hepimiz kendi içimizde birtakım işleri mutlaka yapıyoruz, görevimiz gereği yapıyoruz, en iyisini yapıyoruz fakat birimizin yaptığından diğerinin haberi olmayabiliyor, koordineli çalışmaya biliyoruz. İşte, daha önceki çalışmalarımızda da örneğin, istismar kurbanı bir kızcağızın tedbir altındayken yeniden bir şeylere bulaşması, emniyet çocuk şubeden getirilmesi, CİK merkezlerinde özel görüşmeler yapılıp... Sonrasında bu çocuk suçlu değil hapse atamazsınız. Aile sosyal, evet, gereken her şeyi yapıyor fakat onu hapis gibi tutamayacak, onu yeniden özgür hayatına bırakacak fakat bu çocuğun dışarıda yeniden başına aynı şeyler geliyor çünkü bir yandan da Sayın Başkanımın ifade ettiği gibi, çok daha küçük yaşlarda artık çeteleşme yani bunlar da var, evet, bunlar birbirlerinden haberdarlar, bizden daha hızlı maalesef olaya dâhil oluyorlar ve daha hızlı, hassas, travmatize çocukları, gençleri yakalayabiliyorlar.

Yeni çağın gerektirdiği gelişmelere göre evet, biz her an kendimizi güncel tutmalıyız. Daha dün başıma gelen yine bir şeyden bahsedeyim, WhatsApp'ıma gelen bir mesaj, güya Nijerya'dan gönderilen bir mesaj, işte falan filanın üzerine "Bizimle çalışır mısınız? Size şu kadar para vermeye çok istekliyiz." gibi bir mesaj. Devamında yaşımı soruyor, 9 yazdım. "Şirketimiz kuralları gereği 18 yaşından büyük olmanız..." diyerek başladı, devamında dedi ki: "Kimliğinizi görebilir misiniz? Kimliğinize erişecek bir yerde misiniz?" Kimliğimin görselini istiyor benden. Ben de üzülme, büyüyünce dolandırırsınız yazdım insani bir

tepki mi verecek diye. Hayır, yapay zekâyla oluşturulmuş bir dolandırıcılık programı çünkü bu tepkime insani bir tepki dahi vermedi. Evet, yapay zekâyla her an her dakika dolandırılmaya hazırda bir toplum olduk. Bir yandan ne yapıyoruz? Çocuklarımız kodlama öğrensinler, yapay zekâyla donansınlar ama bir yandan da başımıza büyük dertler açmak üzere gerçekten mücadele ettiğimiz düşman büyük hep kendimizi güncellemek zorundayız. Bir yandan da birlik hâlde olmak zorundayız.

Bizim HEGEM Vakfı olarak yine cümlemizi toparlayacak olursam, Adem Hocamın bahsettiği genel işte biz insan hakları ve şiddetle mücadele bilincini güçlendirici saha aktörleri yetiştirme projesi yürütüyoruz; bu, herhangi bir akademik proje değil bu, tamamen Cumhurbaşkanlığı genelgesi üzerine bir devlet politikası olarak aslında hayata geçirilmeye çalışılan bir yapılanma. İlk kez yukarıdan aşağıya değil de aşağıdan yukarıya, sahadan doğup da yukarıya sunulsun diye uğraştığımız bir çalışma. Yeterince duyurulması, yeterince sahiplenilmesi konusunda hepimiz aynı kanıdayız, evet. Yani sıra, hep vurgu yaptık, çocuk evde mağdursa, evde şiddet görüyorsa ya da ev şartları, aile ortamı... İşte çalışmaların detaylarında hep görürsünüz, parçalanmış aileye sahip çocuklar çok daha fazla hem şiddete maruz kalıyor hem de zorbalık yapıyor vesaire ama peki, tespit ederken birçok şeyde buluyoruz da çözüm önerirken ne yapabiliriz? Çok daha zoru bu. Çözüm önerirken biz aile temelli ara buluculuğu bu anlamda oldukça etkili, verimli kullanılacak bir model olarak tespit ettiğimizi, kullanıma uygun hâle getirdiğimizi ifade ediyoruz. Linda Parkinson'un bir eseri var, aile ara buluculuğu için yazılmış çok güzel, kaliteli de bir eser zaten Adalet Bakanlığımız Türkçeye çevirisini yaptırmış. Onu epeyce inceledim ve gördüm ki bunun yazarı olsa olsa bir aile danışmanı, aile terapisine, bu felsefeye hâkim biridir diye baktım, gerçekten de öz geçmişinde bunu gördüm. Ben de aile danışmanıyım, aile çift terapisini özelleştirmeye çalışıyorum, bu alanda çalışmalar yapıyorum. Aile temelli ara buluculuk sosyal ara buluculuğun bir ileri versiyonu olarak biraz daha alana hassaslaşmış, alana özelleşmiş, yetişmiş belli bireylerin daha da bu alana özgü, bizim kültürümüze özel... Biz dışarıdan çeviriler yapıyoruz, kitaplar okuyoruz, bir model alıp aslında biz de kullanmaya çalışıyoruz, olmuyor. Bizim yerli ve millî kendi modelimize ihtiyacımız var. Bizim tam da burada öne sürdüğümüz bu yapı, bu model tamamen yerli ve millîdir, bize özeldir. Evet, aile danışmanlığı eğitimleri oldu, şu an yine revaçta, Aile Yılı ilan edildi bu yıl, çok önemli, çok güzel bir gelişme, bunu da destekleyen bir yapıdır aslında bizim aile ara buluculuğu versiyonumuz.

Şunu son olarak söylemekte fayda görüyorum: Bizim içimizden doğmuş, bizim sorunlarımıza duyarlı, bizimle birlikte bizim için ve bizim içimizden geliştirilmiş bir program olması konusu çok önemli. Biz bu zamana kadar belki eksik kalmış, belki yeterince tamamlanamamış uygulama aşamasıyla da destek vermeye gönüllüüz, bunu vadediyoruz. Yeter sayıda aktörümüze ulaştıkça başta gönüllülük ve sonrasında elbette biz bu alanda mevzuat çıkarılmasını çok arzu ediyoruz -biz değil aslında katılımcılarımızın arzusudur bu- bu alanda mevzuat çıkarılabilirse katılımcılarımız da nasıl bir iş yapacaklarını, neye bağlı, neye dayanarak yapacaklarını belirleyebilecekler. Yani onların talepleri, onların bu alandaki beklentilerini de dile getirmiş olalım. Yani biz, bilirsiniz, devlet adabıyla, devlet geleneğiyle hareket etmeyi severiz. Katılımcılarımız "Devletimiz mi bize bu kapıyı aralıyor? Devletimiz bize 'Bu işi yap.' diyor mu?" diye söylüyorlar. Bunu görmek istiyorlar. Biz bunu yapacağız evet ama görevimizin içerisinde de yapacağız evet ama neye göre yapacağız, neye dayanarak yapacağız? Bu alanda mevzuatın geliştirilmesi de önemli beklentilerimizden.

Sanıyorum, anlatmaya çalıştıkları mı çok fazla karıştırmadan anlatabilmişimdir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Şöyle birkaç soru soracağım: Şimdi, bu konuda bugün konuştuğumuz şiddetin çözülebilmesi için sahada sadece işte psikolog, PDR'ci vesairelerin sayılarının buna yetmeyeceğini, saha aktörlerinin ve kurum yetkililerinin de bu anlamda bir işte anlaşmalı üniversitelerle yapılacak olan gönüllü çalışmalarla aslında herkeste bir farkındalık, herkeste bununla ilgili olarak önleyici anlamda bir bilgi birikimi, bir tecrübe kazanmasıyla ilgili çalışmalardan bahsediyorsunuz. Doğru mu anladım?

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKAN VEKİLİ GÜL SULTAN ÖZEREN - Elbette Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Bunu da aile temelli olarak açtınız, sosyal ara buluculuk olarak açtınız. Başka var mı bu tür çalışmalarınız?

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKAN VEKİLİ GÜL SULTAN ÖZEREN - Okul temelli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Okul temelli de örneğin, kim hedef kitle?

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKAN VEKİLİ GÜL SULTAN ÖZEREN - Burada hem öğretmen hem öğrenciler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Öğretmenler ve öğrenciler, hepsi beraber, tamam.

Çok teşekkür ederiz, sağ olun.

Hocam, son bir cümle, İçişleri Bakanlığımızı alacağız.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Başkanım, bu okul merkezli, akil insanlar işidir, ara buluculuk bütün insanlık tarihinde böyledir. Akran akrana ara buluculuk bizim sosyolojimize asla uymadı; bizde yaptık, başarılı olmadık, hiçbir okulda devam etmiyor. Önce yetişkinler yani okul müdürleri, ilgili öğretmenler, onlar zaten öğrenciye o kültürü verir. Yetişkinler ve okul merkezli ve Millî Eğitim Bakanlığı bu işe inandı, onların zaten yönetmeliklerinde var, oradan iyi ilerliyoruz. Bazı iller işte sayının üzerinde listeler bildirdi.

Son bir cümle: 4 tane ilimizde lise öğrencisi 4 genç, İstanbul'da, Eskişehir'de, Ankara'da ve Balıkesir'de seri saldırganlık aşamasına geçirdi Türkiye'yi. "Seri saldırganlık" ifadesini kullanıyorum. Aldı bıçağı, rastgele önüne geleni bıçakladı ve İstanbul'da okula Allah'tan giremedi, onu biz tutana kadar kaç öğrencimiz bıçaklandı bilemiyorum. Bütün komisyonların bunu dikkate alması lazım. Biz de üzerinde çalışıyoruz. 2 çocukla ilgili baktığımızda akran zorbalığı tarafı var çünkü Amerika'da okul baskınlarını yapanların neredeyse hepsi o okulda sıkıntıya uğrayan, adaletsizliğe uğrayan, zorbalığa uğrayan kişiler.

Son cümle, onların bir tespiti var: Fabrikadan atılan bir kişi gidip okulu basmaz yani o kurumdaki adaletsizlik, kendisine göre şiddet, zorbalık, her neyse etki tepki meselesi.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Biz teşekkür ederiz.

Saygıdeğer vekillerim, şimdi, İçişleri Bakanlığımız, bu konuda yine aynı perspektifte, akran zorbalığına maruz kalan veya akran zorbalığı yapanlara karşı ne tür başvurular alıyorsunuz? Ne tür çalışmalar var, ne kadar güvündeyiz? Onlarla ilgili bir sunum bekliyoruz sizden.

Buyurun.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, kıymetli hazırun; sizleri Bakanlığımız adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada çocuğun korunmasına yönelik Bakanlığımız politikaları hakkında bir sunum yapacağız. Yine, burada Emniyet Genel Müdürlüğümüzün, Jandarma Genel Komutanlığımızın çocuk şube müdürleri ve siber suçlarla mücadele daire başkanlarımız var, onlar da sorularınıza cevap verebilecektir.

Sayın Başkanım, kıymetli hazırun; Bakanlığımız, temel hak ve özgürlükleri esas alarak ülkemizde iç güvenlik, kıyı ve kara sularının emniyetini sağlama, göç yönetimi, kurumlar arası iş birliğini geliştirme, afet ve acil durumlara ilişkin süreçleri yönetme, nüfus ve vatandaşlık hizmetleri sunma ve sivil toplumun gelişimini destekleme, etkin il ve ilçe yönetimini tesis etme görevlerini 560.824'ü kolluk personel olmak üzere 600 bini aşkın personeliyle yürütmektedir. Yine, Türkiye'nin huzuru ve vizyonuyla hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, şeffaflık, hesap verilebilirlik, etik değerlere bağlılık, gelişme ve değişime açık olmak, hizmet sunumunda eşitlik, teknoloji odaklılık, stratejik öngörü ve bütüncül bakış açısı değerleriyle görevlerimizi yerine getirmekteyiz.

Çocuğun korunmasına yönelik Bakanlık politikalarımızın en temel ve en önemli dayanakları Anayasamız, Birleşmiş Milletler, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Çocuk Koruma Kanunu, Çocuk, Koruma Kanunu'nun Uygulanmasına ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, diğer ilgili yönetmelik ve genelgelerdir.

Yine, malumlarınız olduğu üzere, 2023-2028 Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bu planda 6 temel öncelikli alan belirlenmiştir. Bu temel alanlar altında toplam 22 stratejik hedef ve bu hedefler doğrultusunda 159 faaliyet yer almaktadır. Eylem planı kapsamında Bakanlığımızın tek başına ve diğer bakanlıklarla birlikte sorumlu olduğu 22, ilgilisi olduğu 33 faaliyet yer almaktadır. Kurumlarda çocuklara yönelik karar alma mekanizmalarının güçlendirilmesi, çocuk koruma alanında mevzuatın gözden geçirilmesi ve güçlendirilmesi, çocukların adalet sistemiyle karşılaştıkları andan itibaren süreç içerisinde örselenmelerinin engellenmesi ve ihtiyaç duydukları psikososyal destek hizmetlerinden yararlandırılması, koruyucu ve önleyici hizmetlerin güçlendirilmesi, risk altında bulunan çocuk için sunulan hizmetlerin güçlendirilmesi, afet, kriz ve acil durumdan etkilenen çocuklara yönelik sunulan hizmetlerin güçlendirilmesi, refakatsiz yabancı çocukların sosyal uyum, psikososyal, akademik ve bireysel gelişiminin desteklenmesi, çocukların gelişimlerini olumsuz etkileyecek içeriklerden korunmasına yönelik tedbirlerin alınması Bakanlığımızın sorumlu olduğu ana faaliyet alanlarıdır.

Yine, bu konuda Bakanlığımızca her eğitim öğretim dönemi başında okul binaları ve çevresinde güvenli eğitim ortamının sağlanması, öğrencilerimizin okullarına huzur ve güven içerisinde ulaşımının sağlanmasına, çocuklarımızın başta uyuşturucu maddeler olmak üzere zararlı alışkanlıklardan korunmasına, okul çevrelerinde bulunan oyun salonları, internet kafe ve benzeri yerlerin denetlenmesine yönelik olarak ülke genelinde valilik, kaymakamlıklar ve kolluk kuvvetlerince tedbirler alınması, okul yönetimi ve diğer paydaş kurumlarla iş birliği yapılması hususlarında genelge çıkarılarak 81 il valiliğine gönderilmektedir.

Yine, yükseköğretim ve ortaöğretim kız öğrenci yurtlarında barınan öğrencilerin eğitim faaliyetlerinin güvenli bir ortamda sürdürülmesi amacıyla yurtlarda meydana gelebilecek asayiş olaylarının önlenmesi, kolluk birimlerinin zamanında bilgilendirilmesi, yurt giriş çıkış saatleri başta olmak üzere kız öğrenci yurtları çevresinde gün boyunca asayiş ve trafik tedbirleri planlanarak denetim faaliyetlerinin birlikte yürütülmesi, yapılacak faaliyetlerde görevlendirilen kadın kolluk personel sayısının artırılması, aydınlatma ve güvenlik kamera sistemlerinin kontrol edilmesi, öğrenci olmayan kişilerin yurt ve eklentilerine girişlerinin önlenmesi, özel güvenlik personeline yönelik eğitim ve denetimlerin artırılması, kız öğrenci yurtları çevresinde bulunan günübirlik kiralık oteller, kiralık yerler, oyun salonları, kafe ve benzeri yerlere yönelik denetimlerin artırılması hususunda genelge çıkarılarak 81 il valiliğine gönderilmiştir. Yine, bu denetimlerin sonuçları da bazen haftalık, bazen aylık olarak raporlanarak Bakanlığımıza gönderilmektedir.

Çocukların korunmasına yönelik çalışmalar: Bu hususta kurumsal kapasiteden bahsedecek olursak Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Asayiş Daire Başkanlığı Çocuk Şube Müdürlüğü merkezde, taşrada ise 81 ilde çocuk şube müdürlüğü, 134 ilçede çocuk büro amirliği teşkilatlanmıştır. Kuruluşu bulunmayan yerlerde ise sivil kıyafetle çalışan suç önleme büro amirlikleri tarafından bu tür faaliyetler yürütülmektedir.

Yine, Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde merkezde Asayiş Daire Başkanlığı Çocuk Şube Müdürlüğü, taşrada 5 il ve 76 ilçede kısım amirliği, 201 ilçede kısım amirliği teşkilatlandırılmıştır.

Yine, bu birimlerde Emniyet Genel Müdürlüğünde 4.491 ve Jandarma Genel Komutanlığında 4.472 yansıda görülen rütbelerde personel görevlendirilmiştir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - "Sosyal çalışmacı" dediğiniz sosyal hizmet uzmanları mı?

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Tamam, peki.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Merkezde, illerde koruyucu ve destekleyici tedbirlerin yerine getirilmesi amacıyla kurumlar arasında bağlantı, uyum, düzen ve eş güdüm sağlamak amacıyla merkez koordinasyon kurulu merkezde altı ayda bir olmak üzere yılda 2 defa, yine il koordinasyon kurulu ilgili vali ya da vali yardımcısının başkanlığında cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği cumhuriyet başsavcı vekili, cumhuriyet savcısı, il emniyet müdürü, il jandarma komutanı ve ilgili birim müdürleriyle beraber toplanmaktadır.

Bu hususta önemli gördüğümüz bir protokol var, bundan da bahsetmek isteriz. Şimdi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliğiyle iş birliği, eğitim ve güvenlik projesi kapsamında hazırlanan çocukların eğitim süreçlerinin güvenliğine ilişkin koruyucu ve önleyici hizmet ve tedbirlerin artırılmasına yönelik bir protokol imzalandı. Bu 2022 yılı 20 Haziranda yürürlüğe konuldu. Bu protokol kapsamında Millî Eğitim Bakanlığıyla yapılan

alışmalar ve pilot illerde saha çalışmaları sonucu le genelindeki tüm okulların belirlenen risk analizleri doğrultusunda öncelik derecelerine ayrılmak üzere okul çevresi ve güvenlik leği oluşturuldu. Her eğitim ve ğretim yılı başında millî eğitim müdürlükleriyle yapılan ortak çalışmalar neticesinde okullar dört öncelik grubuna göre ayrıldı. Bu kriterlerinin yüzde 75'i kolluk görevlileri tarafından, yüzde 25'i de Millî Eğitim Bakanlığı okul müdürleri tarafından gerekleştiringor.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - zr dilerim Mustafa Bey, bu arada, okul ve evre güvenliği leği bize verildi mi, bizde var mı? Ona bir göz atmak isteriz. Çocuklara mı soruyorsunuz bunu?

İLLER İDARESİ GENEL MüDüRLüğü DAİRE BAşKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Yok, okul müdürlükleriyle beraber.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Okul müdürleri mi?

İLLER İDARESİ GENEL MüDüRLüğü DAİRE BAşKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Evet, okul müdürleri.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Tamam, o ölçek üzerinden bu risk haritaları...

İLLER İDARESİ GENEL MüDüRLüğü DAİRE BAşKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Evet.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Tamam, çok güzel.

İLLER İDARESİ GENEL MüDüRLüğü DAİRE BAşKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Bunlar, 1'inci, 2'nci, 3'nc... Biraz sonra buralarda neler yapıldığından bahsedeceğiz.

Yine, bu protokol kapsamında Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından öncelik derecesi yüksek olan yani en riskli olarak değerlendirilen 1.219 okulda sabit olarak görev yapmak üzere 1.032 okul kolluk görevlisi görevlendirilmiş. Yani buradaki polis memurları okulda duruyor. Yine, 43.874 okulda okul yönetimiyle sürekli iletişim hlinde olacak 19.856 güvenli eğitim koordinasyon görevlisi var. Bunların telefonları okul müdürlüklerinde var, ağrı üzerine derhl okullara geliyorlar. Yine, okul çıkış giriş saatlerinde 5.803 ekip görevlendirilmiştir. Yine, Jandarma Genel Komutanlığı tarafından da 393.802 devriye faaliyeti 2024-2025 eğitim yılı döneminde icra edilmiştir.

Yine, bu protokol kapsamında okulların öncelik durumlarına göre belirlenen periyotlarda güvenli eğitim koordinasyon görevlileri tarafından okul yönetimleriyle düzenli olarak görüşülmekte, bildirilen sorunlar ocuk şube müdürlükleri tarafından takibi yapılarak ilgili kurumlara sevk edilip sorunlara ilişkin çözümler sağlanmaktadır. Buna ilişkin bir form düzenleniyor ve 2024 yılında 4 bin okul gözlem formu doldurularak okulların güvenlik durumları değerlendirilmiş oluyor hem kolluk görevlileri hem de okul yönetimleri tarafından.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - zr dilerim; bu, dönem başı dönem sonu mu yoksa dönem sonunda mı yapılan bir şey?

İLLER İDARESİ GENEL MüDüRLüğü DAİRE BAşKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Sürekli.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Sürekli yapılıyor, çok iyi.

İLLER İDARESİ GENEL MüDüRLüğü DAİRE BAşKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Evet, ihtiyaç hlinde değerlendirme durumunda.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIğI ÇOCUK şUBE MÜDÜRÜ TUğRUL DEMİRYÜREK - Sayın Başkanım, bu dört dereceden bahsedilmişti; 1'inci, 2'nci, 3'nc ve 4'nc derece olarak. O, en riskliden en risksize göre devam ediyor. 1 ve 2'nci risk durumunda olanlar haftada bir, 3 ve 4'nc risk durumunda olanlar da on beş günde bir güvenli eğitim koordinasyon görevlileri tarafından ziyaret ediliyor.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - çok iyi yani toplantı araları çok iyi.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIğI ÇOCUK şUBE MÜDÜRÜ TUğRUL DEMİRYÜREK - Bu, hiç aksatılmıyor çünkü bu formların doldurulması ve bizim tarafımızdan da bunların istenmesi sebebiyle bunlar mutlaka dolduruluyor. Sorun olmasa dahi bu form dolduruyor "Herhangi bir sorun yoktur." diye dosyalıyor, bir sureti de bize gönderiliyor. Buna göre biz "Okulda herhangi bir problem var mı, yok mu?" diye hem biz takip etmiş oluyoruz hem de bunu Millî Eğitimle hem mdr hem de biz paylaşıyoruz.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Artı, aslında orada ebeveynler ve çocuklar da böyle bir güvenlik ağının olduğunu biliyorlar.

JANDARMA GENEL KOMUTANLIğI ÇOCUK şUBE MÜDÜRÜ TUğRUL DEMİRYÜREK - Biliyorlar.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Tamam, çok güzel.

İLLER İDARESİ GENEL MüDüRLüğü DAİRE BAşKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Yine, dilencilik ve sokak işçiliğiyle mücadele kapsamında aile ve sosyal hizmetler il müdürlüğü bünyesinde her ilde oluşturulan çocuklar güvende ekipleri içerisinde en az 2 sosyal çalışma görevlisi ile ocuk şube müdürlüklerinden en az 1 personel bulunmaktadır. Ekipler tarafından ilin risk değerlendirmesine göre çalışma alanları belirlenmekte ve belirli bir plan dhilinde sokakta yaşayan ve dilenen çocuklara yönelik alan taramaları yapılmaktadır.

Yine, burada önemli bir projemiz var, Kayıp Alarmı Projesi. Kayıp yakını kayıt çocuğa ait yakın zamanda çekilmiş bir fotoğrafla en yakın kolluk birimine müracaat ettiği zaman kolluk birimleri vakit kaybetmeksizin çalışmalara başlıyor ve bu kapsamda çocukların bulunması amacıyla Kayıp Alarmı Projesi dediğimiz, çocuğun en son kaybolduğu yerdeki bütün baz istasyonlarına, oradaki cep telefonlarına çocuğun bilgilerinin gönderildiği bir sistem. Böylece, en hızlı şekilde bu bölgede yaşayan insanlara SMS'le çocukların kayıp durumu bildiriliyor ve aynı zamanda sosyal medya hesaplarımızdan da paylaşılıyor.

Yine, ocuk, Gençler Sosyal Koruma ve Destek Programı (OGEP) kapsamında çocukların ve gençlerin kişisel, sosyal gelişiminin sağlanması çerçevesinde toplumsal açıdan korunmalarına ilişkin tedbirlerin yaşama geçirilmesi ve bu kapsamda kendilerine sosyal ve eğitim desteği sağlanarak topluma faydalı bireyler olarak yetiştirilmeleri sağlanmaktadır. 2012-2023 yıllarında 898 proje uygulanarak 5 milyon 402 bin ocuk ve gence ulaşılmıştır. Sosyal kültürel faaliyetler, eğitimin desteklenmesi, sportif faaliyetler, risk altındaki çocukların topluma sağlıklı birey olarak kazandırılması faaliyetleri, meslek edindirme, bilgilendirme ve bilinçlendirme materyallerinin oluşturulması ve tanıtım faaliyetleri programın ana aktiviteleridir.

ALT KOMİSYON BAşKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Valiliklerin açtığı meslek edindirme kursları bu kapsama mı giriyor?

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Ayrı bir proje, düzenli olarak devam eden bir süreç burası.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Ayrı bir proje, tamam, peki.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Yine, SİBERAY Programımızdan bahsetmek gerekirse 2020 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde faaliyete geçirilen SİBERAY Programı kapsamında güvenli ve bilinçli internet kullanımı, siber güvenlik, siber risk ve tehditler, siber suç, siber zorbalık, yasa dışı bahisle mücadele, teknoloji bağımlılığı ve dijital okuryazarlık konularında toplumsal farkındalığın artırılmasına yönelik faaliyetler yürütülmektedir. Yine, siber dijital zorbalık kapsamında siber zorbalığın ne olduğu, alınması gereken tedbirler, başvuru ve şikâyet yolları hakkında bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmektedir. Bu kapsamda, okullar başta olmak üzere, kurum ve kuruluşlar ile farklı hedef kitlelere yönelik güvenli internet kullanımı, siber güvenlik, siber suç, dijital zorbalık, yasa dışı bahisle mücadele ve teknoloji bağımlılığı gibi konularda yüz yüze eğitim seminerleri gerçekleştirilmekte, Millî Eğitim Bakanlığıyla yapılan iş birliği ile 15 ilde 15 okulda SİBERAY okul kulüpleri pilotlama çalışmaları ve Gazi Üniversitesi SİBERAY Topluluğu aracılığıyla da farkındalık faaliyetlerine devam edilmektedir. Ayrıca, 81 ilde belirli okullarda SİBERAY kulüplerinin kurulmasına yönelik çalışmalara da başlanmıştır. Yine, bu konularda 27 farklı afiş, 14 farklı broşür ,14 farklı kamu spotu, 11 farklı seminer sunumu, 52 farklı bilgilendirici ve uyarıcı video içerikleri geliştirilmiştir. 2021 yılından bugüne kadar 12.766 etkinlik aracılığıyla yaklaşık 32 milyon kişiye ulaşılmıştır. Yine, müstehcenlik, çocuğun cinsel istismarı, şiddet, siber zorbalık gibi suç unsuru barındırdığından yetkili sulh ceza hâkimlikleri tarafından Roblox, Wattpad, IMVU ve Discord'a erişim engeli kararı alınmıştır.

Yine, eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri kapsamında okul yönetimlerinden gelen talepler ve gerekli durumlarda öğrencilere yönelik kişisel güvenlik, trafik güvenliği, siber güvenlik gibi konularda kolluğun çocuk biriminin koordinesinde, kolluğun ilgili birimlerinde görevli uzman personel tarafından eğitim verilmekte olup içerisinde öğrencilerin maruz kalabileceği suçlar, suçtan korunma yöntemleri ve suçla karşılaşması durumunda ne yapmaları gerektiği bildirilmektedir. Yine, 2024 yılında 5.465 bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyeti düzenlenmiş olup yaklaşık 250 bin öğrenciye ulaşılmıştır.

Yine, Jandarma Genel Komutanlığında çocuğa yönelik şiddetle mücadele kapsamında 2023 yılında 90.080; 2024 yılında ise 98.538 er ve erbaşa eğitimler verilmiştir. Çocuğa yönelik şiddetle mücadele ve çocukların korunması konularında 2023 yılında yaklaşık 158 bin, 2024 yılında ise 161 bin jandarma personeline yerinde eğitimler verilmiştir. Yine, tüm okullar ziyaret edilerek çocuklara yönelik etkinlikler düzenlenmekte ve hediyeler dağıtılmaktadır.

Yine, çocuk suçlarının önlenmesi amacıyla vatandaşa yönelik yürütülen farkındalık çalışmaları kapsamında aile içi şiddetle mücadelede ve çocuk birimleri koordinesinde Aile ve Sosyal Hizmetler uzmanları tarafından 2023 yılında 1 milyon 720 bin ve 2024 yılında ise 1 milyon 752 bin vatandaşımıza eğitimler verilmektedir yine bizim Bakanlığımızın ilgili birimleriyle koordineli olarak.

Yine, Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde vatandaşların siber suç mağduru olmalarının engellenmesi ve siber suçlarla ilgili kişisel koruma tedbirleri çerçevesinde 2021 yılından bu yana 4.238 faaliyet ve toplamda yaklaşık 700 bin vatandaşa yüz yüze eğitim verilerek bilgilendirme yapılmıştır.

Yine, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından taşra teşkilatı çocuk birimlerinde çalışan personele çocuk hukuku, çocuk suçluluğunun önlenmesi, çocuk gelişimi ve psikolojisi, sosyal hizmet, çocuklara yönelik şiddetle mücadele ve çocuğun korunması konusunda hizmet içi eğitimler verilmektedir. 2023 yılında 95 kurs düzenlenerek 2.400 personele, 2024 yılında 98 kurs düzenlenerek yaklaşık 8.500 personele eğitim verilmiştir.

Yine, 2024 yılında kayıp çocukların araştırılması ve soruşturulmasıyla ilgili de 8 kurs düzenlenerek 3.847 personele eğitim verilmiştir. Ayrıca, 2025 yılından itibaren taşra personeline yönelik projeli dosya hazırlama eğitimi verilmesi planlanmaktadır.

Okul aile birliği toplantılarına katılım sağlanarak çocukların genel güvenliği ve cinsel istismarın önlenmesi konusunda veliler, öğretmenler ve okul idarecilerini bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Yine, 2023 yılında 25 bin kişiye, 2024 yılında da 33 bin kişiye bilgilendirmeler yapılmıştır.

Yine, Bakanlığımız İç Güvenlik Stratejileri Başkanlığınca siber güvenlik, siber suç riskleri, siber suç sosyolojisi gibi konularda yansıda gösterilen bilimsel çalışmalar yapılmıştır.

Yine, bize strateji eylem planı belgesinde sorumluluk olarak verilen görevlerle ilgili hem Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığımızın hem de Göç İdaresi Başkanlığımızın birtakım sorumlulukları var, bu konuda çalışmaları var. Onlardan bahsetmek gerekirse, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığımız tarafından ilkökul, ortaokul ve lise öğrencilerine afet farkındalık eğitimleri kapsamında, 2024 yılı içerisinde yaklaşık 4 milyon 700 bin çocuğumuza bilgilendirme yapılmıştır. Afet bölgesinde oluşturulan geçici barınma alanlarında çocuklara özel etkinlikler yapılmış, Down sendromlu çocuklar için geçici barınma merkezlerinde özel bölümler kurulmuştur. Yine, 2024 yılı içerisinde okullarda düzenlenen afet farkındalık eğitimleriyle 2.072 engelli çocuğumuza ulaşılmıştır. 2024 yılında AFAD gönüllülerine yönelik olarak afetler ve acil durumlar ve krizlerde çocuğa yaklaşım ve çocukla iletişim konularında yine yaklaşık 30 bin gönüllüye bilgilendirmeler yapılmış, afet bölgelerinde kurulan geçici barınma merkezlerine depremde etkilenen çocukların yaşam koşullarının iyileştirilmesi adına kreş, oyun ve etkinlik alanlarının kurulumu sağlanmıştır.

Yine, Göç İdaresi Başkanlığımız tarafından geçici barınma merkezleri ve geri gönderme merkezlerinde bulunan çocukların refahını artırmak, sosyal aktiviteler gerçekleştirebileceği alanlar oluşturmak ve çocuk dostu alanlar oluşturulması amacıyla 28 merkeze destek sağlanmıştır. Türk ve yabancı çocuklar arasında karşılıklı uyumu kolaylaştırmak için özel olarak geliştirilmiş bir çizgi karakter olan MUYU'yla çocukların psikolojik ve sosyal gelişiminin desteklenmesi, eğlenceli vakit geçirme imkânı sunulması, aynı zamanda kültür alışverişinin teşvik edilmesi, yeni arkadaşlıklar kurulması ve göç konusunda farkındalığın artırılması hedeflenmektedir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Çok pardon.

Şöyle, özellikle göçmen çocuklara yönelik olarak da akran zorbalığıyla ilgili çok ciddi sıkıntılar vardı. Bence bu çok kıymetli bir çalışma olmuş, hazırlayanların ellerine sağlık.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Var yani bizim Kilis'te yerinde gözlemledik.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Evet, evet, çok kıymetli bir çalışma.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklara ilişkin işlemler de dâhil olmak üzere, özel ihtiyaçlarının tespitlerine ilişkin işlemler hakkında iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla, yerelde yılda 2 kez il göç koordinasyon kurulları toplanmakta ve bu tür durumlar orada da ele alınmaktadır.

Denetim faaliyetlerine değinecek olursak, çocuk ve gençlerin korunmasına yönelik 2024 yılında 5 defa ülke genel denetim uygulaması yapıldı ve bütün kolluk birimlerimiz katıldı. Bu denetimlerde 90.529 okul çevresi kontrol edildi, 763.391 şahıs kontrol edildi; bu şahısların 2.173'üne işlem yapıldı. Yine, yaklaşık 156 bin okul servis aracı kontrol edildi, 2.815'ine ilgili mevzuattaki şartlara uymadığı için işlemi yapıldı; yine, 178 bin iş yeri kontrol edildi ve 378 iş yerine işlem yapıldı. Bu uygulamalarda 47 ateşli silah, 27 kesici, delici alet, 11.285 kaçak sigara, 38.777 kilogram kıyılmış tütün, 66.490 adet makaron sigara ve 48 litre kaçak içki ele geçirildi.

Bu faaliyetlerin dışında, güvenli okul, güvenli eğitim faaliyetleri kapsamında da yine okul çevreleri, okul servis araçları, internet kafeler, park ve bahçeler, kahvehaneler düzenli olarak hem Emniyet hem de Jandarma kolluk birimleri tarafından denetimler gerçekleştirilerek denetlendi. Yine, 2023-2024 öğretim yılında 1.056 okul kolluk görevlisi, 32.112 güvenli eğitim koordinasyon görevlisi; 2024-2025 öğretim yılında da 1.032 okul kolluk görevlisi ve 34.226 güvenli eğitim koordinasyon görevlisi görevlendirildi.

Aslında, belki en dikkat çekici alanlardan biri de istatistikler. Şimdi, bu, tabii, Adalet Bakanlığımızın verileriyle bir miktar farklılık gösterecek, hatta bayağı bir...

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Salih Dal Vekilimiz çok önemser bu istatistikleri.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Evet.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Şimdi, belki de biraz daha dikkat çekici farklılıklar gösterecek ama işin teknik boyutu var; orada soruşturma açılması, kovuşturma açılması, kolluk birimlerine yapılan müracaat olarak... Yani bu müracaat sonucunda böyle bir suç işlenmemiş de olabilir, o bakış açısıyla değerlendirebilirsek.

Şimdi, asayiş olaylarına karışan, suça sürüklenen çocuklarımızın sayıları 2023 ve 2024 olarak karşılaştırmalı verilmiştir. Şimdi, suç türlerinden kişilere karşı işlenen suçların, mal varlığına karşı işlenen suçların, topluma karşı işlenen suçların, takibi gereken olayların, millete ve devlete karşı işlenen suçların 164.551'i suça sürüklenen çocuklar tarafından gerçekleştirilmiş; bu, 2023 yılı. 2024 yılında da 165.591 sayısına ulaşıyoruz, yaklaşık 0,6'lık bir artışla.

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) GENEL BAŞKANI ADEM SOLAK - Mükerrer sayılar yok herhâlde.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Buradaki kişi sayısı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Evet, biraz hızlanabilirsek...

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Tabii.

Şimdi, 2023 yılında 415.667 olay gerçekleşmişken 2024 yılında 414.800 olay gerçekleşmiş, burada küçük de olsa bir düşüş var.

Şimdi, burada bizim verdiğimiz sayı, 2023 yılındaki toplam şüpheli sayısı içerisindeki suça sürüklenen çocuk sayısı yani 2 milyon 820 bin 89 şüphelinin 164.551'i suça sürüklenen çocuk, o da yaklaşık yüzde 6'sına denk geliyor. Bu oran, 2024'te de hem şüpheli sayısı hem de bu oran içerisindeki suça sürüklenen çocuk sayısı arasında çok yüksek bir değişiklik yok, ortalama yine yüzde 6 civarında, küçük bir artış olmuş.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Ama bir artış olmuş. Tüm bu önlemlere rağmen, bu gayretlere rağmen artışın sebebini neye bağlıyorsunuz?

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Şimdi, çok boyutlu yani buna ilişkin yapılan değerlendirmeler...

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Bu pastanın en çok kısmı, örneğin dijital zorbalıkla başlayan siber suçlarla mı ilgili, yoksa sahayla mı ilgili?

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Sahayla ilgili.

Burada hangi suçlarda azalış olduğu, hangi suçlarda sabit kaldığı birkaç sunu sonra gelecek.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Tamam, peki, onları dinleyelim hızlıca.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Özellikle, mal varlığıyla ilgili suçlarda, diğer suçlarda...

Şimdi, burada bir de mağdur sayılarımız var. Yine, bir önceki suça sürüklenen çocuk sayısından daha yüksek bir oranda mağdurumuz var. Yani 2023 yılında 2 milyon 512 bin 852 mağdur sayımızın yüzde 10'u çocuk, 18 yaşının altında. 2024 yılında 250.542'si çocuk, yüzde 11; mağdur sayısında azalış var, 256 binden 250 bine düşmüş.

Şimdi, bu suçların biraz daha detayına geldiğimiz zaman, kişilere karşı işlenen 10 önemli suç var; kasten yaralama, tehdit, çocuğun cinsel istismarı, hakaret, kişilerin huzur ve sükununu bozma, cinsel taciz, konut dokunulmazlığını ihlali gibi. Yine, 2023 yılında 85.599 olan sayı 2024 yılında 85.970; 0,4'lük küçük bir artış var yine ama burada gözlemlenecek bir husus, mal varlığına karşı meydana gelen suçlarda çok önemli bir azalış var. İş yerinden, kurumdan hırsızlık, motosiklet hırsızlığı, yağma, evden hırsızlık, otodan hırsızlık, yankesicilik, oto hırsızlığı, dolandırıcılık, kapkaç...

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Düşüşler var yine.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Mal varlığına karşı işlenen suçlarda çok dikkate değer düşüşler.

Az önce hocamın da bahsettiği genel tedbirler var. Bir önceki suçlar genel tedbirlerle engellenebilecek suçlarken bu suçlar daha çok kamu otoritesinin alacağı tedbirlerle engellenebilecek suçlar. Yani bir yerde çok yoğun konuttan hırsızlık olduğu zaman, oraya devriye, bekçi görevlendirdiğiniz zaman bunu engelleyebiliyoruz. Daha erken sonuç alabileceğimiz bir alan olduğu için burada düşüşler göze çarpıyor.

Yine, suça sürüklenen çocukların yaş dağılımına baktığımız zaman, yıllar arasında büyük bir değişiklik olmamakla birlikte, 17 ve 16 yaş aralığında bir yoğunlaşma gözlemlenmektedir. Yine, suç mağduru çocukların yaş dağılımına baktığımız zaman da 12-17 yaş ve 7-11 yaş arasında bir yoğunlaşma gözlemlenmektedir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Ergenlikte bir artış var.

İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇİFTÇİLER - Evet, o döneme yakın.

Sunumumuz burada sona ermiştir.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Çok teşekkür ederim.

Saygıdeğer vekillerim...

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Yani soru olarak değil de ben...

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Buyurun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Teşekkür ediyorum.

Zaten bu çalışmaların birçoğunu sahada da gözlemliyoruz, özellikle benim gibi böyle sahada çok dolaşan bir vekil olarak, sizler de öylesiniz.

Biraz önce belki hocam söylemiştir ama ben kaçırmış da olabilirim. Bu suça bulaşan çocuklarla ilgili birçok etken var. İşte, aileden başlar; okul, çevre, sosyal medya, televizyon, maalesef hepimizin evinde olan televizyon; bunlarla ilgili bir çalışma var mıydı? Ben kaçırdım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Var, yaptıkları o zaten. Onlarla ilgili olarak biraz sonra da özetleriz inşallah.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Tamam, teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI YILDIZ KONAL SÜSLÜ - Efendim, bugün çok teşekkür ediyorum.

Özellikle işi belki özetlersek, akran zorbalığı kısmında -ilgili bakanlıklarımız ve vakfımız, yanlış olursa düzeltelim lütfen- bir toparlama yaparsak, anladığımı ileteceğim. Bugün aslında güvenli çocuk, güvenli sokak, güvenli kurumlarla ilgili olarak İçişleri Bakanlığımız güvenlik kısmıyla ilgili olarak ciddi çalışmalar yapmış yani çocuklarımızın güvenliği, ebeveynler, öğretmenler açısından burada ciddi çalışmalar bir noktaya gelmiş. Bununla ilgili olarak, ben bir örnek üzerinden, bize başvuru yapan bir örnek üzerinden, akran zorbalığına maruz kaldığı zaman başvuru yapabileceği İçişleri Bakanlığının birimi var; çocuk amirliği var bununla ilgili, öncesinde de önleyici ekipler okulda var. Özellikle şey kısmı çok önemliydi, belli dönemlerde okullardaki bu kıyaslamaların yapılması, öncesi ve sonrası; bu çok çok kıymetli. Bence en kıymetli şeylerden biri, o önleyici çalışmalar kısmında. Sonrasında, Adalet Bakanlığımız bize dedi ki: "Evet, bir sıkıntı olduğunda her ne kadar 0-12, 12-15 yaş aralığında belli kanunlar olsa da belli noktalarda onların rehabilitasyonu, bu suçun önlenmesiyle ilgili olarak da koruyucu önlemler ve başvuru yerleri, hatta işte, yaralama, kasıt vesaire olduğunda bunlarla ilgili de maddi, manevi dava açma hakkı var."

HEGEM Vakfımız da olaya başka bir noktadan bakarak, evet, aslında kurumlar görevlerini yapıyorlar ama bir de iki tane daha önemli çalışmanın yapılması lazım. Birincisi, önce bu işin gönüllü farmatörlerinin olması lazım yani şiddetle mücadele eden insanların bu anlamda sahada, sokakta, kurumlarda bu işin resmî sorumlularının yanında ek bir görevle, bir sosyal bilinçle bu işi yapıyor olması lazım. İkinci olarak da profesyonel bir şekilde, örneğin bütün toplantılarda genel bir konudur, işte, bin kişilik bir okulda bir tane rehber psikolojik danışman nasıl yetsin, bunu nasıl engellesin? Şimdi, dönüp baktığımda, İçişleri Bakanlığımızın bu çalışmaları kıymetli ama HEGEM Vakfının, işte, okullarda ara buluculuk çalışması veya ebeveynlere vereceği çalışmalarla, aslında oradaki öğretmenlerin aldığı eğitimden sonra o okulda 20 öğretmen bu eğitimi alıyorsa, aslında bu anlamda 20 ara bulucu. Sosyal ara bulucu veya okullardaki akran ara bulucusu ve aile ara buluculuğu konusunda temel dinamikleri harekete geçiren bence kıymetli bir çalışma. Özellikle Gül Hocam, bu şey önemliydi; yerli, millî... Bizim dokumuza, bizim kültürümüze, bizim kendi mayamıza uygun çalışmaların yapılması kıymetli.

Ben, bu konuda Adalet Bakanlığından bize sunum yapan kıymetli Meral Gökçaya'ya, yine Şiddetle Mücadele Vakfından Adem Başkanımıza ve Gül Hocamıza, İçişleri Bakanlığından da Mustafa Çiftçiler Beyefendiye çok teşekkür ediyorum. Kendi adıma, Başkanımızın dediği gibi, sahada dolaşırken gördüklerimiz dışında benim ilk kez burada da "İyi ki böyle bir çalışma var." diyebileceğim kıymetli şeyler konusunda bilgi sahibi olduk, bunun için çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Elbette ki bu rapordan sonra bizim temel meselemiz şu: Bütün bu gayretlere rağmen bazı yerlerde anlamlı düşüşler olsa bile hâlâ yükselişlerin olmasıyla ilgili olarak da yine "Neler yapılabilir?" kısmı önemli çünkü çocukların dış dünyaya dijitalizmle açılmalarıyla beraber, bizim doğurduğumuz çocukları biz büyütemiyor ve kontrol edemiyoruz. Bununla ilgili olarak "Daha ciddi önlemler ne olabilir?" kısmı konusunda belki tekrar hepimiz bir araya gelebiliriz, gelmeliyiz diyorum.

Ben kıymetli Komisyona katılım sağlayan milletvekillerimize, bakanlığımıza ve vakfımıza çok teşekkür ediyorum.

Gündemleri tamamladığımız için bir sonraki toplantıda tekrar görüşmek üzere... Sağ olun, hepinize teşekkür ediyorum emekleriniz için ayrıca.

Bu mesele hepimizin evindeki bir konu aslında; hepimizin hayatında çocukları var, çocuğu yoksa kardeş var, yeğeni var; aslında hepimizin evindeki yangın bir konu. Gösterdiğiniz hassasiyet ve gayret için de teşekkür ediyorum, sağ olun.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.45